

Miljøgodkendelse af kvægproduktionen på Hesselgaard 1, 6300 Gråsten

Meddelt d. 17-03-2022

§ 16 a, stk. 1

Ikke IE-brug

Lovbekendtgørelse nr.
520 af 1. maj 2019 om
husdyrbrug og
anvendelse af gødning
m.v. med senere
ændringer

Meddelt af Erhverv & Affald

Sønderborg Kommune

Indhold

Datablad	1
Baggrund og læsevejledning.....	2
DEL 1- AFGØRELSE	3
1) Kommunens afgørelse	3
2) Baggrund for afgørelse	6
3) Lovgrundlag	6
4) Udnyttelsesfrist	6
5) Revurdering af miljøgodkendelsen	7
6) Andre tilladelser og dispensationer.....	7
7) Retsbeskyttelse.....	7
8) Vilkår for husdyrbruget jf. § 36.....	8
DEL 2 – KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSE	14
9) Reduktion af ammoniakemission ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik (BAT), § 25.....	14
10) Maksimal deposition af ammoniak til kategori 1- og 2-natur, § 26 og § 27 samt påvirkning af bilag IV-arter	14
11) Kommunens vurdering og begrundelse for afgørelse, § 34 stk. 1 (pkt. 1-4), stk. 2 og stk. 3.....	15
12) Indretning og drift, § 35 (pkt. 1-7)	20
13) Fastsættelse af vilkår jf. § 36 (pkt 1-13).....	24
14) Samlet vurdering	26
15) Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	27
16) Kommunens bilag	29
DEL 3 - MILJØKONSEKVENSRAPPORT	30

Datablad

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	25608984
Husdyrbrugets navn	Johannes Hjort Nielsen AKTUELT
Beliggenhedsadresse	Hesselgaard 1
Postnummer	6300
By	Gråsten

Ansøger

Ansøgersnavn	Johannes Hjort Nielsen
Ansøgeradresse	Hesselgaard 1
Ansøgerpostnummer	6300
Ansøgerby	Gråsten
Ansøgertelefon	20408162
Ansøger-email	hesselgaard@bbsyd.dk

Konsulent

Konsulent Cvr	25160428
Konsulent virksomhedsnavn	LandboSyd
Konsulentnavn	Henriette
Konsulentadresse	Jens Terp-Nielsens Vej 13
Konsulentpostnummer	6200
Konsulentby	Aabenraa
Konsulenttelefon	20145333
Konsulent-email	hef@landbosyd.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	5400007944
CHR numre	48113

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 143b - Hokkerup, Holbøl

Matrikel: 489 - Hokkerup, Holbøl

Matrikel: 490 - Hokkerup, Holbøl

Matrikel: 491 - Hokkerup, Holbøl

Matrikel: 112 - Bækken, Rinkenæs

Matrikel: 126 - Bækken, Rinkenæs

Matrikel: 131 - Bækken, Rinkenæs

Matrikel: 147b - Bækken, Rinkenæs

Matrikel: 190 - Bækken, Rinkenæs

Matrikel: 64 - Bækken, Rinkenæs

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune

Erhverv & Affald

Teknik & Miljø

Rådhusstorvet 10

6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Torben Kobberø

Sag nr.: 21/14094

KS: SBMO

Baggrund og læsevejledning

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport.

Visse projekter om intensiv husdyravl, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, skal gennemgå en sådan proces, inden de kan tillades. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne, Vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten er et resultat af dialog med ansøger i forbindelse med sagsbehandlingen, og den danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen er opdelt i del 1, del 2 og del 3.

Del 1 - Kommunens afgørelse er rammerne for den godkendte produktion beskrevet, baggrund for afgørelsen, og vilkår der er stillet for at sikre, at udvidelsen og produktionen kan foregå uden at miljøet og omgivelserne påvirkes væsentligt.

Del 2 er Kommunens vurdering af det ansøgte og begrundelse for afgørelse og de stillede vilkår, samt en samlet vurdering. Del 2 indeholder også oplysninger om offentlighed, høringer og klagemulighed.

Kommunens vurderinger tager afsæt i den indsendte miljøkonsekvensrapport og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk

Del 3 er en miljøkonsekvensrapport, som er indsendt af ansøgers konsulent. Rapporten indeholder de oplysninger og vurderinger, som ansøger og dennes konsulent har afgivet i forbindelse med ansøgningen.

DEL 1- AFGØRELSE

1) Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a stk. 1 på Hesselgaard 1,6300 Gråsten, matrikel 190, Bækken, Rinkenæs til udvidelse af kvægproduktion med de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg.

Der godkendes følgende produktionsarealer:

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kostald	1185	Naturlig ventilation	3 m	(#411073) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	892
Kalvestald	221	Naturlig ventilation	3 m	(#411077) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	138
				(#411074) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	14
Kalveplads	73	Naturlig ventilation	3 m	(#411082) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	22
Ny kostald	2074	Naturlig ventilation	3 m	(#411083) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og alleafløb	0	2074
Opsamlingsplads	247	Naturlig ventilation	3 m	(#411084) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	228
Seperationsafsnit	212	Naturlig ventilation	3 m	(#411087) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	63
Sum						3431

Der indgår flexgruppen "Alle kvæg; Dybstrøelse" i den eksisterende kostald på 892 m² produktionsareal.

De godkendte produktionsarealer i staldanlægget kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Se en oversigt over staldarealet i figur

1. Det nye anlæg giver mulighed for at udvide produktionen fra 117 malkekøer til ca. 335 malkekøer.

Der godkendes følgende eksisterende gødningsopbevaringsareal:

Gyllebeholder 3943 m³: 851 m² gødningsopbevaringsareal til flydende husdyrgødning.

Gyllebeholder 1550 m³: 404 m² gødningsopbevaringsareal til flydende husdyrgødning.

Møddingsplads 170 m²: gødningsopbevaringsareal til fast husdyrgødning fra kvæg

Der godkendes følgende projekterede anlæg:

Ny Sengestald på 2074 m²: Kvægstald med fast drænet gulv med skraber og ajleafløb

Ny gyllebeholder 5000 m³: 1537 m² gødningsopbevaringsareal til flydende husdyrgødning

Ingen andre godkendelsespligtige driftsbygninger, anlæg, m.v.

Figur 1. Oversigtskort over produktionsarealer (rød) gødningsoptbevaringsanlæg (blå)

1.1. Dispensation for afstandskrav til skel

Der meddeles dispensationer for den nye gyllebeholders afstand til skel, samt den nye stalds afstand til offentlig vej i forbindelse med denne miljøgodkendelse. Den nye gyllebeholder placeres 8 meter fra skel til matrikel 10 Hokkerup, Holbøl ejerlav. Den nye gyllebeholder placeres i samme afstand fra skel, som den eksisterende gyllebeholder. I ansøgningsprocessen har det været undersøgt om det var muligt at placere beholderen øst for de eksisterende gyllebeholdere. Det vurderes dog at der i dette område vil være problemer med grundvandet. Der er tale om et markskel og Sønderborg kommune meddeler derfor dispensation til placering af gyllebeholderen 8 meter fra skel.

Den nye kvægstald placeres 3 meter fra offentlig vej og der søges om dispensation for afstand til offentlig vej. I forbindelse med ansøgningen er flere forskellige placeringer vurderet – se del 3 miljøkonsekvensrapporten afsnit 3.17. Den valgte placering opfylder kravet om tilknytning til de eksisterende bygninger, samtidig med at det vurderes at være den mest hensigtsmæssige placering i forhold til den omkringliggende natur, landskab og logistikken på ejendommen. Sønderborg kommune vurderer, at oversigtsforholdene på vejen ikke forringes af den valgte placering af kvægstalden og meddeler derfor dispensation til placering af kvægstalden 3 meter fra den offentlige vej Hesselgaard.

2) Baggrund for afgørelse

Sønderborg Kommune har d. 26-04-2021 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Hesselgaard 1, 6300 Gråsten. Ansøgningen er indsendt for at få godkendt de eksisterende produktionsarealer til fri produktion efter de nye regler, derudover søges der om etablering af en 2074 m² stor løsdriftsstald til malkekøer og en ny gyllebeholder på 5000 m³.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, sikre at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet eller andre væsentlige gener.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, skema 226695 version 3 og miljøkonsekvensrapporten i del 3. I Kommunens bilag 1 og del 2 ses en oversigt over versionshistorikken og hvilke ændringer der er blevet foretaget som følge af Kommunens sagsbehandling.

I forbindelse med sagsbehandlingen er der blevet diskuteret 4 forskellige placeringer af den nye kvægstald. Den ansøgte placering er valgt ud fra Sønderborg kommunens landskabelige vurdering, og en vurdering af ammoniakbelastningen af den nærliggende skov.

Sagsbehandlingen er også ført til, at der er sket en nærmere beskrivelse af håndtering af evt. overskuds jord på ejendommens arealer. I forbindelse med sagsbehandlingen er placeringen af den nye gyllebeholder i forhold til vejen også blevet diskuteret. Dette har resulteret i at gyllebeholderen er rykket så den overholder afstandskravet på 15 meter til vejen. I forbindelse med sagsbehandlingen er dyreholdet i den eksisterende kostald ændret til flexgruppen "Alle kvæg; Dybstrøelse".

3) Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. Lovbek. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 2256 af 29. december 2020, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Miljøgodkendelsen er kun en del af det retsgrundlag som husdyrproduktionen er underlagt.

Husdyrbruget kommer til at udlede mere end 3500 kg NH₃-N/år og er derfor omfattet af husdyrbrugloven § 16 a, stk. 1. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt og Sønderborg Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

4) Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt. Hvis godkendelsen eller tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

5) Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller inden 4 år når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2029.

6) Andre tilladelser og dispensationer

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til miljølovgivningen. Der skal derfor evt. søges om en separat byggetilladelse, ændring af bygningsanvendelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand eller lignende hos Sønderborg Kommune.

Den godkendte overdækning på gyllebeholder, ny gyllebeholder kræver ikke byggetilladelse.

7) Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift.

A handwritten signature in black ink that reads "Torben Kobberø".

Torben Kobberø

Erhverv og Affald

Sønderborg Kommune

8) Vilkår for husdyrbruget jf. § 36

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Generelle vilkår

- 1) Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet i husdyrgodkendelse.dk skema nr. 217262 vers. 2.
- 2) Miljøgodkendelse og beredskabsplan skal altid være at finde på ejendommen, enten udskrivet eller digitalt. Indholdet skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår i miljøgodkendelse samt beredskabsplanen skal være medarbejderne bekendt

Produktionsareal (§ 36 pkt. 1)

- 3) Stalde, produktionsarealer og produktionstype skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel A, dyrene skal være placeret i de med rødt markerede stalde, se figur A.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kostald	1185	Naturlig ventilation	3 m	(#411073) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	892
Kalvestald	221	Naturlig ventilation	3 m	(#411077) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	138
				(#411074) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	14
Kalveplads	73	Naturlig ventilation	3 m	(#411082) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	22
Ny kostald	2074	Naturlig ventilation	3 m	(#411083) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og alleafløb	0	2074
Opsamlingsplads	247	Naturlig ventilation	3 m	(#411084) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	228
Seperationsafsnit	212	Naturlig ventilation	3 m	(#411087) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	63
Sum						3431

Tabel A. Stalde, produktionsareal og produktionstype

Figur A. Oversigt over ejendommens produktionsanlæg

Egenkontrol

Ressourceforbrug

- 4) Vand- og elforbrug, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.

Håndtering af husdyrgødning

- 5) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle
- 6) Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløsende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Beplantning

- 7) Der skal plantes et 3-rækket levende hegn omkring gyllebeholderen jf. figur B. Det levende hegn skal bestå af hjemmehørende træer og buske. Sammensætningen af træer og buske skal virke afskærmende, hvorfor der skal indblandes træer, som er mindst ligeså høje som overdækningen af gyllebeholderen. Se placeringen i figur B. Hvis der er behov for en kørevej omkring gyllebeholderen, kan beplantningen rykkes lidt ud fra gyllebeholderen.

Figur B. Placering af beplantning omkring ny gyllebeholder

Ressourceforbrug

- 8) Hvis husdyrbrugets vandforbrug har væsentlige udsving, skal ejer sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvad der ligger til grund for udsvinget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.
- 9) Senest hvert 6. år efter godkendelsen er taget i brug skal ejer kunne redegøre for hvilke energibesparende tiltag der er mulige, og hvilke han agter at gennemføre, med henblik på at optimere energiforbruget.

Øvrige emissioner (lugt, støj, lys og støv)

Lugt

- 10) Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således, at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at overflader holdes rene og tørre.

Støj

- 11) Bidraget fra landbruget med adressen Hesselgaard 1 til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land, i byzone og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00	Alle dage kl. 22.00 – 07.00
	Lørdag kl. 07.00 - 14.00	Lørdag kl. 14.00 - 22.00	
		Søn og helligdag kl. 07.00 - 22.00	
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40
Byzone	45	40	35
Samlet bebyggelse	45	40	35

Tabel B. Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A)

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser.

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

I forbindelse med høst og korn tørning kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkåret fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Lys

12) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende og omgivelserne.

Støv

13) Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Vurderingen foretages af tilsynsmyndigheden.

Fluer og skadedyr

14) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning, m.v. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levedmuligheder for rotter.

15) Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Reststoffer, affald og naturressourcer

Spildevand

16) Vask af maskiner, redskaber og transportvogne skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevand til opsamlingsbeholder. Alternativt kan rengøringen foregå på arealer, hvor der er vegetation.

Affald og kemikalier

17) Husdyrbruget må højst opbevare ikke-genanvendeligt farligt affald i 1 år, før det bortskaffes.

18) Oliefiltre, batterier, spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag.

19) Beholderne med oliefiltre, batterier, spildolie eller andet flydende farligt affald skal stå på en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles. Beholdere opbevaret på spildbakken skal være hævet fra bunden med rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige, og spild ikke ødelægger de andre beholdere.

20) Beholderne med farligt affald skal være mærket med indhold.

21) Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsnugs materiale på husdyrbruget. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsnugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.

22) Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage skal bortskaffes som farligt affald.

Olie og diesel

- 23) Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.

Kemikalier og andre stoffer

- 24) Kemikalier, rengøringsmidler, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares således, at de ikke kan ledes til jord, grundvand, overfladevand eller afløbssystemer, hvis der måtte ske udslip.

Døde dyr

- 25) Døde dyr skal opbevares overdækket og på betonspalter eller andet tilsvarende underlag. Opbevaringen må ikke give anledning til væsentlige lugtgener og må ikke medføre uhygiejniske forhold.

Driftsforstyrrelser

- 26) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller hvor og hvornår der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år og dato for udarbejdelse eller revidering af planen skal tilføjes planens forside.

Driftsophør

- 27) Husdyrbruget skal senest 4 uger efter driftsophør anmelde dette til kommunen med en beskrivelse af ophøret og en eventuel jordforurening til vurdering efter § 38 k, stk. 1, i lov om forurenede jord. Vurderingen skal indeholde en risikovurdering med hensyn til menneskers sundhed og miljøet. Viser risikovurderingen, at det ikke kan afvises, at forureningen udgør en væsentlig risiko for menneskers sundhed eller miljøet, skal vurderingen ligeledes indeholde en beskrivelse til foranstaltninger, der sikrer, at forureningen ikke udgør en sådan risiko.

DEL 2 – KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSE

9) Reduktion af ammoniakemission ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik (BAT), § 25

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak- og lugtemission fra anlægget er omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniakemission, der må komme fra husdyrbruget. Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i del 3 miljøkonsekvensrapporten afs. 3.7 og 3.12. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser at der anvendes BAT i forhold til ammoniakemission. Der udledes 170 kg NH₃-N/år mindre end det beregnede BAT-krav

10) Maksimal deposition af ammoniak til kategori 1- og 2-natur, § 26 og § 27 samt påvirkning af bilag IV- arter

Kommunalbestyrelsen skal ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug sikre, at kravene om totaldeposition for ammoniak efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 26 og 27 overholdes (jf. samme bekendtgørelses § 40 stk. 7).

Der er registreret en §3 sø mellem ejendommens bygninger. Sønderborg Kommune har besøgt søen d. 29. september 2021. Ved besøget var søen næsten udtørret. Søen er overskygget af træer (ask og rødél) og sumpvegetationen bestod af dunhammer, stor nælde og agersnerle.

Merdepositionen til søen ved bygningerne vil være på 12,2 kg N/ha/år. Sønderborg Kommune vurderer, at kvaliteten af søen er lav. Der har været et husdyrbrug ved siden af søen så langt tilbage, som man kan se på gamle luftfotos (1945) og på de preussiske målebordsblade (1877 med senere revisioner). Søen må derfor forventes at være påvirket af driften på ejendommen og en høj tilgængelighed af næringsstoffer, bl.a. som følge af udledningen af atmosfærisk kvælstof. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at søen ikke vil ændre tilstand som følge af merdepositionen.

Sønderborg kommune vurderer, på baggrund af besigtigelse og beskrivelserne samt vurderingerne i del 3 miljøkonsekvensrapporten afs. 3.5, at ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur. Det vurderes at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes vurderes det, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

11) Kommunens vurdering og begrundelse for afgørelse, § 34 stk. 1 (pkt. 1-4), stk. 2 og stk. 3

11.1. Landskabelige værdier (pkt. 1)

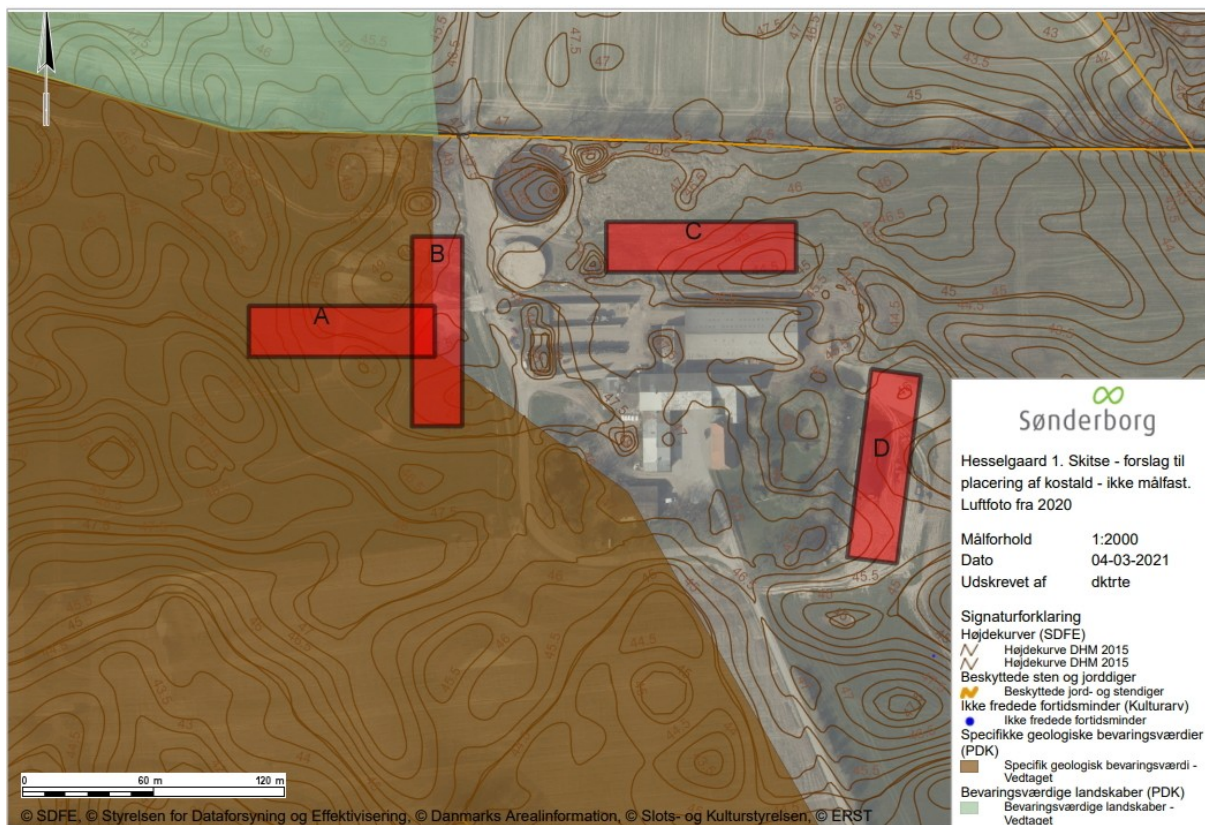
Ejendommen er beliggende i landzone udenfor områder der er udpeget som bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber. Området hvor den nye stald opføres er udpeget som geologiske bevaringsværdier.

Der har forud for ansøgningen været en dialog omkring placeringsmuligheder for kostalden og By & Landskab foretog den 2. marts 2021 besigtigelse på ejendommen, hvor ansøger var til stede.

På baggrund af besigtigelsen vurdere By & Landskab følgende:

By og Landskab vurderer at der er 4 omtrentlige placeringer – se figur 2,

- A: Den først foreslåede placering. Denne vil gå på tværs af flere bakker og ud i de udpegede geologiske interesser, hvorfor denne placering ikke vil fungere så godt landskabsmæssigt.
- B: Den ansøgte placering. Hvis mulighed C og D ikke er en mulighed grundet nærheden til skoven, så foretrækkes denne ud fra et landskabsmæssigt synspunkt. Her vil stalden have en mindre landskabelig påvirkning end A. Det vil være oplagt at se nærmere på om den skal rykkes lidt mod syd eller nord eller om bygningen skal drejes lidt osv.
- C: Dette er den bedste placering landskabsmæssigt. Her vil bygningerne fremstå som en samlet enhed. Placeringen fravælges da der er for høj ammoniakdeposition til den nærliggende skov.
- D: Placeringen fravælges da stalden her vil være synlig over en længere afstand og dermed have en uønsket landskabspåvirkning.

Figur 2: Viser fire forskellige placeringsmuligheder. Kortet er udarbejdet på baggrund af besigtigelse den 2. marts 2021.

Sønderborg kommune vurderer at placering B er acceptabel set ud fra et landskabsmæssigt perspektiv, da den ligger inden for samme landskabsrum, som den eksisterende bebyggelse. Grundet det relativt lukkede landskabsrum samt det, at stalden graves delvist ind i terrænet, kan stalden placeres i landskabet her uden en væsentlig påvirkning. Placering vil dog påvirke grundlaget for den geologiske udpegning, da terrænet modificeres og der skabes en blokering for udsynet fra Hesselgaard ud over det bølgende terræn. Ud fra en samlet vurdering, vurderer kommunen, at påvirkningen af den geologiske udpegning er at mere lokal karakter og uden påvirkning af oplevelsen af landskabet som helhed.

Ny gyllebeholder

Placeringen af en ny gyllebeholder nord for den nye stald er acceptabel set ud fra et landskabsmæssigt perspektiv, da gyllebeholderen ligger inden for samme landskabsrum, som den eksisterende bebyggelse. Grundet placeringen i landskabsrummet i nærheden af de andre gyllebeholdere, er det kommunens vurdering, at den nye gyllebeholder ikke vil påvirke den geologiske udpegning væsentligt.

Gyllebeholderen placeres 8 meter fra skel mod matrikel nr. 10 Høkkerup, Holbøl ejerlav. Afstandskrav til skel er 30, så der meddeles dispensation for afstand til skel sammen med denne miljøgodkendelse – se afsnit 1.1

Ejendommens landskabelige forhold samt en vurdering heraf, fremgår også af del 3 miljøkonsekvensrapportens afs. 3.4.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af miljøkonsekvensrapportens afs. 3.4 samt besigtigelse og forhånds dialog, at etableringen af den nye kostald gyllebeholder, som ansøgt, ikke påvirker kulturarv eller landskabet væsentligt.

Placering af overskudsjord

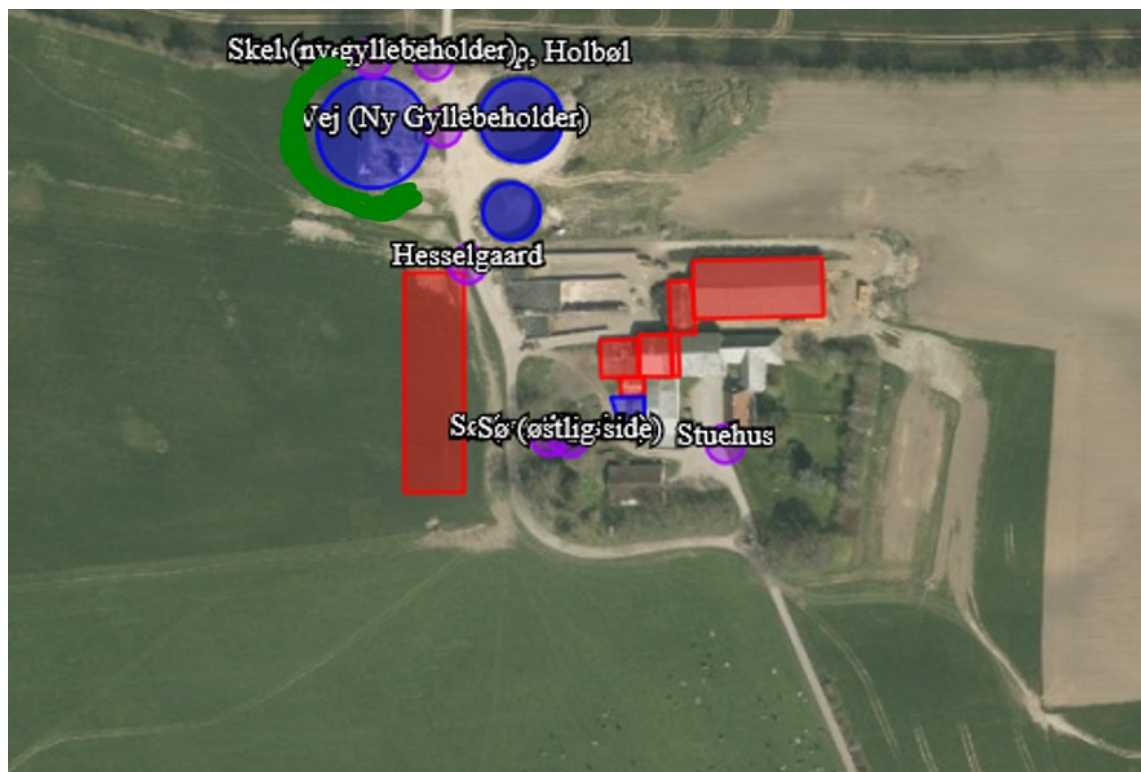
Det er kommunens vurdering at placering af overskudsjord i lavninger vest for den nye stald i området der er udpeget med geologisk bevaringsværdig ikke kan tillades. Opfyldning af lavninger i området vil svække landskabskarakteren.

Overskydende jord kan i stedet fordeles i området øst for de eksisterende gyllebeholdere eller placeres i et jævnt lag på marken øst for ejendommen, så man tager højde for at bevare de landskabelige former på arealet.

Vilkår

Der stilles ikke vilkår til beplantning omkring stalden, idet beplantningen vil udvise udsynet til det geologisk udpegede landskab. Derudover er stalden placeret i et relativt lukket i landskabsrum.

Der stilles vilkår om, at der skal plantes et 3-rækket levende hegn omkring gyllebeholderen. Det levende hegn skal bestå af hjemmehørende træer og buske. Sammensætningen af træer og buske skal fungere både skalaformidlende og afskærmende og vil grundet dets placering ikke påvirke den geologiske udpegning væsentligt. Der skal indblandes træer, som er mindst ligeså høje som overdækningen af gyllebeholderen. Se placeringen på figur 3. Hvis der er behov for en kørevej omkring gyllebeholderen, kan beplantningen rykkes lidt ud fra gyllebeholderen.

Figur 3: placeringen af det 3-rækkede hegn ved ny gyllebeholder.

Støder man på arkæologiske levn under anlægsarbejdet, skal Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, Dalgade 7, 6100 Haderslev på T 65370801 eller E planer@msj.dk straks tilkaldes, og arbejdet indstilles i det omfang det berører fortidsmindet. Jævnfør museumslovens § 27.

11.2. Natur og bilag IV –arter (pkt.2)

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i del 3 miljøkonsekvensrapporten afs. 3.5, at ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes vurderes det, at projektet ikke medfører ændringer eller fjernelse af potentielle opholdssteder, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

11.3. Påvirkning af jord, grundvand og overfladevand (pkt. 3)

Sønderborg kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne i del 3 miljøkonsekvensrapporten afsnit 3.4.1, at den ansøgte etablering af ny løsdriftsstald og gyllebeholder ikke indebærer væsentlig virkning på jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

11.4. Øvrige emissioner og gener (pkt.4)

Lugt for omboende

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser at alle geneafstande er overholdt med mindst 3 gange den beregnede geneafstand.

Lys

Det vurderes, at belysning ikke kan påvirke nærmeste naboer væsentligt, idet afstanden til naboerne er over 300 meter og at den udvendig belysning er alle med aktivitets sensor. Der vil normalt ikke være belysning uden for bygningerne om natten.

Støv

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støvemissioner idet foder håndteres på ensilageplads eller i foderlade. Det vurderes at støv ikke vil påvirke den nærmeste nabo væsentlig idet afstanden er over 300 meter og til- og frakørsel til ejendommen sker langt fra nærmeste nabo.

Støj og rystelser og vibrationer

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støjgener ved at lade de mest støjende aktiviteter foregå indendørs eller længst væk fra på ejendommen i forhold til nærmeste nabo.

Godt landmandskab

Sønderborg Kommune vurderer, at BAT på godt landmandskab og opnås ved at have en nødfremgangsmåde ved uheld (opdateret beredskabsplan) og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg.

Døde dyr

Sønderborg Kommune vurderer, at opbevaring af døde dyr opfylder BAT ved at pladsen er etableret med spalter i bunden og afskærmning i form af beplantning for at skærme mod solen.

Skadedyr

De beskrevne bekæmpelsestiltag i del 3 afsnit 3.8.5 i miljøkonsekvensrapporten vurderes, at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller menneskers sundhed.

Transporter

Antal af transport er stigende pga. levering til biogasanlæg. Til- og frakørsel til ejendommen sker fra Krusåvej via Hesselgaard. Da til og frakørsel primært sker i dagtimerne og sker langt fra nærmeste nabo, vurderes transporterne ikke at være væsentligt til gene for naboerne.

Samlet vurdering

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af de beskrevne tiltag og vurderinger i del 3 miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8 og den store afstand til nabobeboelser at der ikke vil forekomme væsentlige gener fra øvrige emissioner og gener for omgivelserne.

11.5. Etableringer, udvidelser og ændringer af husdyrbruget inden for de seneste 8 år (stk. 2)

8 års drift

Den gældende produktionstilladelse for 8 års siden var et anmeldt dyrehold fra 20/12 2004 på 100 malkekøer, 22 kalve (0-6) mdr. og 79 kvier 6-28 mdr. i de eksisterende bygninger.

Nudrift

Den 1. december 2016 meddelte Sønderborg Kommune en § 11 miljøgodkendelse til den eksisterende produktion på 117 økologiske malkekøer, 57 tyrkalve 40-60 kg, 30 kviekalve 0-6 mdr., 15 kvier 13-16 mdr. og 10 kvier 22-24 mdr. svarende til 174,78 DE. I forbindelse med miljøgodkendelsen blev der etableret en gyllebeholder på 3943 m³. Den eksisterende kostald er indrettet med dybstrøelse og lang ædeplads med spalter. Dette staldsystem findes ikke længere i husdyrgodkendelse.dk. I ansøgningen er der derfor valgt dybstrøelse som

staldsystem, som er det staldsystem der kommer tættest på det eksisterende staldsystem. I stalden er der et opsamlingsareal med spalter som indgår i staldsystemet, og derfor er det medregnet til produktionsarealet i både 8 års- og nudrift.

Der er ikke sket ændringer i staldindretning siden opførelse af staldene, hvorfor produktionsarealet er identisk med 8 års driften.

11.6. Vurdering af Erhvervsmæssig nødvendighed

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af beskrivelsen og vurderingen i del 3 og miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.18, at miljøgodkendelse til at udnytte eksisterende staldes produktionsarealer og opførelse af en ny kostald og gyllebeholder er erhvervsmæssigt nødvendig for bedriftens videre udvikling.

12) Indretning og drift, § 35 (pkt. 1-7)

12.1. Anvendelse af BAT (pkt. 1)

BAT er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse forurening fra stalde eller lager. Teknik, der har opnået betegnelsen BAT, er også vurderet med hensyn til miljø, økonomi (hvis nybyggeri) og dyrevelfærd.

Ejendommens BAT-redegørelse kan ses i en uddybet form i del 3 miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.12.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer at de beskrevne BAT-tiltag opfylder kravet i § 35.

12.2. Udnyttelse af energi- og råvareforbruget (pkt. 2)

I forhold til vandforbrug er det et krav jf. § 36, pkt. 9, at der stilles vilkår om tilrettelæggelse af husdyrbruget og driften heraf, så vandforbruget minimeres mest muligt (se afsnit 13.6).

Det forventet energiforbrug er beskrevet i del 3 miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.5. I afsnittet er det beskrevet følgende energibesparende tiltag:

- Jordvarmeanlæg til produktion af varmt vand
- Sensor styret belysning
- Åben staldsystem med naturlig ventilation og naturligt lys indfald
- LED belysning i ny kostald
- Forkøling af mælk med drikkevand til køerne

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer, på baggrund af beskrivelserne i del 3 og miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.4, 3.9.5 og 3.9.6 at BAT overholdes i forhold til foderforbrug, energiforbruget og vandforbrug.

12.3. Substituering af særligt skadelige eller betænkelige stoffer (pkt. 3)

Kommunens vurdering

I det landbrug kun anvender godkendte produkter og kemikalier, er det kommunens vurdering, at husdyrbruget ikke anvender skadelige stoffer der udsætter befolkningen for sundhedsfare hverken i eller ud over landets grænser.

12.4. Optimerede produktionsprocesser (pkt. 4)

Husdyrbruget oplyser i afsnit 3.1.3 i miljøkonsekvensrapporten at:

- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Slidte dele repareres eller udskiftes løbende
- Der registreres dyr i CHR
- Gyllepumpningen overvåges og der tjekkes først om der er plads i gyllebeholderne
- Der er sundhedsrådgivning af besætningen
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA og antal dyr til slagting
- Der føres journal over medicinforbrug
- Indlægssedler for indkøbt foder gemmes. Der udarbejdes foderplaner, og forbruget af foder registreres.
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres årligt
- Der gennemføres 5-års kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør
- Der udføres årlig kontrol af slukningsudstyr
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for ejendommen

Kommunens vurdering

Sønderborg kommune vurderer på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i del 3 miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.1, at driften sikre en løbende optimering af produktionsprocesserne.

12.5. Håndtering af affald (pkt. 5)

Typer af affald er beskrevet i del 3, miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.2.

Husdyrbruget skal sortere sit affald og sikre, at mest muligt affald bliver sorteret fra til genbrug, genanvendelse og anden endelig materialenyttiggørelse. Affald som ikke kan

genanvendes skal håndteres som forbrændingseget, deponeringseget eller farligt affald i henhold til Sønderborg Kommunes regulativ for erhvervsaffald.

Sønderborg Kommune har indført en obligatorisk henteordning for virksomheders farlige affald (Sonfor-Kemi). Det er muligt, at benytte en privat indsamlingsordning for farligt affald, men virksomheder, der vælger en privat løsning, skal søge om fritagelse på kommunens hjemmeside. Tilmelding til Sonfor-kemis ordning for husdyrbrug skal ske på www.sonfor.dk/serviceordning/

Husdyrbruget skal håndtere sit affald efter reglerne i affaldsbekendtgørelsens og affaldsaktørbekendtgørelsen. Det betyder, at husdyrbruget skal sortere deres erhvervsaffald og aflevere det til en godkendt affaldsmottager med henblik på genbrug, genanvendelse eller anvendelse til anden endelig materialenyttiggørelse.

Ifølge affaldsbekendtgørelsen defineres erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse som værende:

- Glasaffald
- Metalaffald
- Plastaffald
- Papiraffald
- Papaffald
- Træaffald
- Genanvendeligt farligt affald, herunder batterier og elektronik
- Genanvendeligt PVC-affald
- Andet affald, der er egnet til materialenyttiggørelse, fx byggeaffald og have-/parkaffald.

Husdyrbruget skal sikre en høj reel genanvendelse af affaldet og skal på anmodning fra kommunen kunne dokumentere, at affaldet bliver leveret til et godkendt affaldshåndteringsanlæg, som sikrer, at de enkelte affaldsfraktioner reelt bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendt. Dokumentationen kan være fra behandlingsanlægget.

Ovenstående findes i affaldsbekendtgørelsens § 61.

Virksomheder kan aflevere affaldet til:

- Et genanvendelsesanlæg eller et anlæg, som forbereder affald til genbrug, der er registreret i Affaldsregistret.
- En indsamlingsvirksomhed, der er registreret i Affaldsregistret.
- En virksomhed, som kan undlade at lade sig registrere efter bekendtgørelse om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed.
- Et kommunalt behandlingsanlæg, der er registreret i Affaldsregistret.

- En kommunal genbrugsplads eller en kommunal ordning efter § 11.
- En frivillig tilbagetagningsordning, jf. bekendtgørelse om affald.

Du kan læse mere i § 24 i affaldsaktørbekendtgørelsen.

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbrug kan producere farligt affald, herunder for eksempel:

- Oliefiltre
- Batterier
- Spildolie
- Pesticider
- Spraydåser
- Kanyler
- Kemikalierester
- Rester af kunstgødning
- Giftrester (også rottegift)
- Medicinrester
- Lysstofrør

Opbevaring af farligt affald kan udgøre en miljørisiko.

Der stilles vilkår til opbevaring og håndtering af affald, vilkår 17-22.

Kommunens vurdering

Affald skal håndteres som beskrevet i miljøministeriets affaldsregulering og Sønderborg Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald, og husdyrbruget skal være tilknyttet en kommunens ordning for håndtering af farligt affald eller have aftale med en anden godkendt indsamler eller behandlingsanlæg, såfremt der opstår farligt affald på husdyrbruget.

Sønderborg kommune vurderer at med overholdelse af de stillede vilkår, er kravene til anvendelse og håndtering af affald opfyldt.

12.6. Anvendelse af bedste tilgængelige rensningsteknik (pkt. 6)

Der stilles ikke vilkår om yderligere rensningsteknik, da forureningen fra husdyrbruget overholder BAT.

12.7. Forebyggelse af uheld og begrænsning af konsekvenserne (pkt. 7)

Se del 3 miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.13 og 3.4 – 3.10.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer på baggrund af beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten og ejendommens beredskabsplan at kravet er opfyldt. Der stilles vilkår om løbende revidering af ejendommens beredskabsplan – vilkår 26.

13) Fastsættelse af vilkår jf. § 36 (pkt 1-13)

Kommunen skal på grundlag af vurderingen efter §§ 34 og 35 fastsætte vilkår for at sikre, at udvidelsen og produktionen kan foregå uden at miljøet og omgivelserne påvirkes væsentligt. Godkendelser og tilladelser skal i alle tilfælde indeholde de vilkår, som er nævnt i nr. 1-6, og IE-husdyrbrug skal endvidere i alle tilfælde indeholde de vilkår, som er nævnt i nr. 7-13.

13.1. Produktionsarealets størrelse i m² med angivelse af dyrearter og dyretyper, staldsystemer og teknologi (pkt. 1)

Der stilles vilkår til produktionsarealerne, se vilkår 3.

13.2. Anvendelse af ammoniakreducerende virkemidler

Da husdyrbruget ikke anvender ammoniakreducerende virkemidler, stilles der ingen vilkår til dette.

13.3. Placering og udformning af ny bebyggelse (pkt. 5)

Der opføres en ny stald og en ny gyllebeholder. Der stilles vilkår til beplantning omkring den nye gyllebeholder – vilkår 7. Der gives en dispensation i forhold til afstand til skel, se del 1 afs. 1.1.

13.4. Transporter (pkt. 7)

Ejendommen ligger placeret således at transporten ikke er et problem, ligesom der ikke har været klager over transporten fra ejendommen.

13.5. Tiltag der reducerer produktionen af spildevand (pkt. 8)

Der stilles vilkår til at vask af maskiner m.m skal foregå på støbt plads for at begrænse forureningen.

13.6. Vandforbrug (pkt. 9)

Kommunen er efter § 36, stk. 1, nr. 9 forpligtet til at stille vilkår om, at husdyrbruget drives og indrettes på en sådan måde, at vandforbruget minimeres mest muligt med henblik på at reducere mængden af spildevand.

Bestemmelsen giver ikke kommunen hjemmel til at stille vilkår om maksimalt vandforbrug. Kommunen skal derimod vurdere, om der er mulighed for anlægs- eller driftsmæssige optimeringer, der kan minimere vandforbruget, eller om der konkret kan fastsættes vilkår, der understøtter dette. Det kunne f.eks. være i forhold til drikkevandssystemer, rengøringsmetoder mv.

Der er tale om en konkret vurdering, der i nogle tilfælde kan føre til, at andre saglige hensyn til f.eks. arbejdsmiljø og effektivitet betyder, at kommunen stiller vilkår om en mindre

vandbesparende løsning. Kommunen vil således som led i almindelig sagsoplysning skulle spørge ansøger om baggrunden for evt. valgte løsninger og bl.a. på den baggrund vurdere muligheden for at anvende andre vandbesparende tiltag.

Det fremgår af del 3, miljøkonsekvensrapportens tabel 14 i afsnit 3.9.6, at normtallet for den ansøgte drifter er på 11601 m³ årligt.

Kommunens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af beskrivelsen og vurderingen i del 3, miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.6 at der er anvendt vandbesparende teknikker i form af at der benyttes højtryksrensere ved rengøring og der er vandbesparende drikkevandssystemer i staldene.

Der stilles vilkår til at hvis husdyrbrugets vandforbrug har væsentlige udsving, skal ejer kunne redegøre for årsagen til øget vandforbrug og vandbesparende tiltag der er mulige, samt hvilke tiltag han agter at gennemføre, med henblik på at optimere vandforbruget – vilkår 4.

13.7. Brug af teknologi (pkt. 10)

Der er ikke anvendt teknologi.

Kommunens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT i miljøkonsekvensrapporten at ejendommen kan drives uden yderligere teknologi. Ejendommen lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøkonsekvensrapporten i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

13.8. Anvendelse, fremstilling og frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med husdyrproduktionen (pkt. 13)

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til aktiviteter, som tidligere kunne have medført forurening af jord og grundvand på husdyrbruget.

På grundlag af de foreliggende oplysninger vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger en væsentlig risiko for forurening af jord og grundvand fra husdyrbruget.

13.9. Ophør af driften (pkt. 12)

Husdyrbrug skal ved ophør udarbejde en risikovurdering med en beskrivelse af ophøret. Vurderingen skal indeholde en risikovurdering med hensyn til menneskers sundhed og miljøet.

Ved ophør forstås:

- Ophør af alle aktiviteter på husdyrbruget
- Når et IE-husdyrbrug har meddelt kommunen, at kapaciteten eller udnyttelsen af kapaciteten permanent nedsættes til under stipladsgrænserne i § 16 a, stk. 2, i husdyrbrugloven
- Situationer omfattet af § 59 a, stk. 2 husdyrbrugloven, når godkendelsen er bortfaldet helt eller for den del, der ligger over stipladsgrænserne i § 16 a, stk. 2 i husdyrbrugloven

Der stilles vilkår om denne vurdering i vilkår27.

14) Samlet vurdering

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Sønderborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier
- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning
- Jord, grundvand og overfladevand
- Lugt-, Ammoniak-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv

15) Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret i uge 45 - 48 på Sønderborg Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Miljøgodkendelsen er meddelt den [Klik eller tryk](#) for at angive en dato..

15.1. Partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøgodkendelse blev den 14-02-2022 udsendt i høring hos naboer (ejere og beboer) inden for konsekvensområdet for lugt (417 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 30 dage frem til og med den 16. marts 2022. Partshøringen gav ingen tilbagemeldinger.

15.2. Annoncering af afgørelse

Miljøgodkendelsen efter husdyrbrugloven er offentliggjort på Sønderborg Kommunes hjemmeside www.sonderborgkommune.dk den 19. februar 2021. Der er efterfølgende orienteret kort herom i Sønderborg Ugeavis.

Du kan klage over afgørelsen ind til den **14-04-2022**.

15.3. Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 76.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af <https://naevneneshus.dk/>.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til Sønderborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på 900 kr. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Sønderborg Kommune kan oplyse, at det af husdyrbrugloven § 81, stk. 1 fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Hvis du påbegynder udnyttelse af miljøgodkendelsen inden klagefristens udløb, er det på egen regning og risiko.

Når Sønderborg Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Der er ifølge offentlighedsloven ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen.

15.4. Civilt søgsmål

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal jf. § 90 i *lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.*, jf. *lovbek. nr. 520 af 01/05/2019* være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

16) Kommunens bilag

Versionshistorik

Version

3 (Ansøger)

Produktionsarealer

Ændrede

Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Id: 411073 (stald: Kostald) - Flexgruppeld		25
Id: 411073 (stald: Kostald) - DyrOgStaldkategorild	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Ingen valgt
Id: 411073 (stald: Kostald) - FlexgruppeNavn	Ingen flexgruppe	Alle kvæg; Dybstrøelse

Afstandsmarkører

Ændrede

Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Vej (Ny Gyllebeholder) - Type	Naboskel	Offentlig vej og privat fællesvej

Version

2 (Ansøger)

Gødningslager

Ændrede

Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Ny gyllebeholder Geometri :		Geometri ændret. Center flyttet 10 m ø.

Afstandsmarkører

Ændrede

Identitet	Gammel værdi	Ny værdi
Skel (ny gyllebeholder) - X	533552,838813100	533542,076306280
Skel (ny gyllebeholder) - Y	6083025,086950500	6083025,062626500

Situationsplan

DEL 3 - MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Ansøger har indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag. MKR er udarbejdet af miljørådgiver Henriette Fries, LandboSyd.

Sønderborg Kommune vurderer, at de oplysninger, som ansøger har fremlagt i MKR, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ansøgningsmaterialet indeholder MKR og flere bilag.

Miljøkonsekvensrapport til § 16a

Hesselgaard 1
6300 Gråsten

Udvidelse af malkekvægsbesætningen, og opførelse af en ny
kostald og gyllebeholder

Skema 226695

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5)

Ansøger og ejer	Johannes Hjort Nielsen Hesselgaard 1 6300 Gråsten hesselgaard@bbsyd.dk
Husdyrbrugets adresse	Hesselgaard 1 6300 Gråsten
CVR-nummer	25608984
CHR-nummer	48113
Kommune	Sønderborg Kommune
Ejendomsnummer	5400007944
Matrikel-nr.	Matrikel: 143b - Hokkerup, Holbøl Matrikel: 489 - Hokkerup, Holbøl Matrikel: 490 - Hokkerup, Holbøl Matrikel: 491 - Hokkerup, Holbøl Matrikel: 112 - Bækken, Rinkenæs Matrikel: 126 - Bækken, Rinkenæs Matrikel: 131 - Bækken, Rinkenæs Matrikel: 147b - Bækken, Rinkenæs Matrikel: 190 - Bækken, Rinkenæs Matrikel: 64 - Bækken, Rinkenæs
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Adresse eller ingen
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningskema	226695
Konsulent	Henriette Fries LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa E-mail: hef@landbosyd.dk Tlf.: 20145333

Forord / læsevejledning

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Hesselgaard 1, 6300 Gråsten.

24-02-2021

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport og behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved husdyrbrugets produktion og de ansøgte ændringer. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for husdyrbruget.

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹ og er en videreudvikling af Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. Det er valgt at samle beskrivelserne og vurderingerne i samme afsnit. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen. I afsnit, hvor der er behov for at foretage en vurdering af påvirkningen af det omgivende miljø, afsluttes afsnittet med en vurdering heraf. I afsnit hvor der kun står faktuelle oplysninger og der ikke er behov for en vurdering, er dette udeladt.

Tabeller og figurer (skærmdumps fra Husdyrgodkendelse.dk) samt kort tegnet af LandboSyd i AgroGIS er angivet uden kildehenvisning. Øvrige figurer og tabeller er angivet med kildehenvisning.

Til miljøkonsekvensrapporten er der ud over de indsatte bilag sidst i dokumentet indsendt bilag til kommunen i form af regneark for kapacitetsberegning. Det antages, at det er tilstrækkeligt at offentliggøre selve miljøkonsekvensrapporten med indbyggede bilag i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgningen og miljøgodkendelsen.

---

¹ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 2256 af 29/12/2020
24-02-2021

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)	1
Forord / læsevejledning	1
1. Indledning	5
1.1 Metode og manglende viden (F6)	5
2. Ikke-teknisk resume (E2, F9)	6
3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø	8
3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)	8
3.1.1 Produktionsarealer	9
3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	11
3.1.3 Drift af anlægget	12
3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)	12
3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)	13
3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)	13
3.4.1 Jordarealer og jordbund (F1b-d, F4, F5b)	15
3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)	21
3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)	30
3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b)	31
3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)	33
3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c)	33
3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)	33
3.8.3 Støv (B7, E1b)	34
3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)	34
3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)	34
3.8.6 Transporter (B7, E1b)	34
3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)	35
3.9.1 Døde dyr (B8)	35
3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c)	36
3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)	36
3.9.4 Råvarer (B7)	37
3.9.5 Energiforbrug (B8, F1c)	37
3.9.6 Vandressourcen og vandforbrug (B8)	38
3.9.7 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)	39
3.10 Klima (F4, F5f)	40
3.11 Forslag til egenkontrol (B7)	41
3.12 BAT-Ammoniakemission (B9, F5g)	41

3.13	<i>Risiko for ulykker og katastrofer (F5d, E1c, F7, F8)</i>	42
3.14	<i>Overvågning (F7)</i>	43
3.15	<i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)</i>	43
3.16	<i>Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)</i>	43
3.17	<i>Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)</i>	44
3.18	<i>Erhvervsmæssig nødvendighed</i>	46
4.	Oplysninger om konsulenten (E3)	46
5.	Konklusion	46
6.	Referenceliste (F10)	47
7.	Bilag	47

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer udvidelsen af kvægholdet på Hesselgaard 1, 6300 Gråsten. Husdyrbruget har en §11 miljøgodkendelse på 117 økologiske malkekøer, 57 tyrekalve 40-60 kg, 30 kviekalve 0-6 mdr. 15 kvier 13-16 mdr. og 10 kvier 22-24 mdr. og godkendelsen er udnyttet.

Der ønskes nu etableret en ny stald vest for det eksisterende staldanlæg. Den nye stald er en sengedåsestald med fast drænet gulv med skrab og skal huse køerne. Den eksisterende dybstrøelsesstald skal anvendes til gold-og kælvende køer samt løbe- og højdrægtige kvier. Der vil være ca. 30 løbe og 20 højdrægtige. Den eksisterende malkestald skal fortsat anvendes.

Fra den eksisterende malkestald til den nye kostald skal der etableres en drivvej. Endvidere ønskes mulighed for at etablere en ny gyllebeholder på 5.000 m³.

Der søges dispensation for afstandskravet til skel ved den nye gyllebeholder og afstandskravet til vej fra den nye stald.

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet på baggrund af oplysninger fra Johannes Hjort Nielsen, som indestår for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

1.1 Metode og manglende viden (F6)

Til udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten er beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Forudsætningen for beregningen af ammoniak- og lugtemissionen fra stald og lager, tager afsæt i emissionsfaktorerne i Husdyrbruglovens bilag 3.

Husdyrgodkendelse.dk beregner lugtgeneafstande ud fra standardiserede kurver udarbejdet på baggrund af OML-beregninger (OML = Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller). De standardiserede kurver tager udgangspunkt i standardstalde, normal ventilation og standardomgivelser.

Beregningen af ammoniakspredningen og -afsætningen foretages med sprednings- og afsætningsmodeller udarbejdet af Aarhus Universitet (baseret på standardafsætningskurver beregnet med OML-DEP, som er en variant af OML-modellen).

I forhold til drivhusgasemissioner så foreligger der for landbrug ikke præcise redskaber til kvantificering af drivhusgasemissioner, specielt ikke for metan og lattergas. Med hensyn til CO₂-udledning fremlægges resultatet af Arlas klimatjek.

2. Ikke-teknisk resume (E2, F9)

Det er valgt at skrive et læsevenligt resume, der beskriver de væsentligste forhold på husdyrbruget og ændringer som følge af udvidelsen frem for at skrive et resume af de enkelte underpunkter i miljøkonsekvensrapporten.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Denne miljøkonsekvensrapport vedrører husdyrbruget på Hesselgaard 1 ved Rinkenæs. Husdyrbrugets lovlige dyrehold er en §11 miljøtilladelse på 117 økologiske malkekøer med opdræt.

Ansøgningen er indsendt for at få mulighed for at bygge en ny stald til køer, så dyreholdet kan udvides fra de nuværende 117 køer til 236 køer. I forbindelse med anlæg af den nye stald, ønsker ejer også at opføre en ny gyllebeholder på 5000 m³ samt anlægge en drivvej mellem den eksisterende malkestald og den nye kostald.

Landskabelige forhold

Husdyrbruget ligger knap 1,5 km vest for Rinkenæs i et kuperet terræn. De eksisterende driftsbygninger på husdyrbruget ligger delvis afskærmet af træbevoksning rundt om ejendommen. Den nye stald placeres vest for de eksisterende bygninger og af vejen, Hesselgaard. Der søges dispensation for afstandskravet til skel ved den nye gyllebeholder og afstandskravet til vej fra den nye stald, for at holde de nye bygninger tættest muligt sammen med det eksisterende anlæg.

Den nye stald og gyllebeholder kommer til at ligge i tilknytning til de eksisterende bygninger. Den eksisterende gyllebeholder overdækkes, og det er muligt, at den nye gyllebeholderne overdækkes med grå teltoverdækninger. Teltene vil ikke blive højere end bygningerne på husdyrbruget.

Det vurderes samlet, at den nye stald og gyllebeholder ikke vil blive dominerende og blive indpasset i landskabet.

Potentielle gener

På grund af afstanden til nærmeste naboer, samlet bebyggelse og byzone vurderes det, at der ikke vil være væsentlige gener i form af lugt, støj, rystelser, vibrationer, støv eller lysgener.

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenerafstandene overholdes.

Fluer og skadedyr bekæmpes, og døde dyr opbevares på afskærmet afhentningsplads.

Transporter til og fra husdyrbruget sker ad Hesselgaard. I forhold til naboer vil transporter ikke kunne adskilles fra øvrig trafik på vejene. Trafik reguleres af færdselsreglerne.

Husdyrgødning

Der produceres gylle og dybstrøelse på husdyrbruget. Gylle opbevares i gyllebeholder og dybstrøelse på møddingspladser. Fremadrettet benyttes kun den kombinerede plads til kalvehytter og mødding som møddingsplads. Det er muligt at en del af gyllen fremadrettet leveres til biogasanlæg.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak, som forskellige naturtyper må belastes med.

Ammoniaknedfald kaldes deposition og beregnes som kg ammoniak pr. hektar pr. år. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til kategori 1 og kategori 2 natur overholdes. Kategori 1 og 2 natur er de mest sårbare naturtyper, hvor der er totaldepositions krav til. Kravene

ligger på maksimalt 0,2-1,0 kg ammoniak pr. hektar pr. år. Beregningerne viser, at der maksimalt er 0,1 kg ammoniak pr. hektar pr. år til sådanne naturtyper.

I forhold til kategori 3 natur, som er mindre sårbare heder, moser og overdrev, er der en maksimal forøgelse af ammoniakdepositionen (merdeposition) på 0,3 kg ammoniak pr. hektar pr. år. Aabenraa kommune har vurderet, at skoven øst for husdyrbruget, maksimal må modtage en totalbelastning på 20 kilo N/ha. Den samlede belastning er beregnet til 3,8 kg N/ha og sammen med baggrundsbelastningen for området på 15,6 kg N, er den samlede belastning på 19,4 kg N/ha.

Til søerne i nærheden af husdyrbruget, er der en maksimal merdeposition på 0,7 – 12,2 kg ammoniak pr. hektar pr. år. Søerne vurderes ikke at være følsomme overfor ammoniak, hvorfor udvidelsen ikke vurderes at medføre en tilstandsændring.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget har en ammoniakfordampning over 750 kg NH₃-N/år, er der krav om at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger. Der er fastsat krav til maksimal ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Såfremt ansøgningen om udvidelse med en ny stald og gyllebeholder mod forventning ikke godkendes, er 0-alternativet, at der ikke bygges en ny stald og gyllebeholder og at dyreholdet ikke udvides.

Af alternative løsninger, som har været overvejet, er forskellige placeringer af den nye stald, alternativt staldgulv samt alternative ammoniakreducerende teknologier.

Der er undersøgt 4 forskellige placeringer, hvoraf de tre er forkastet i forhold til emissionen af ammoniak til skoven samt placeringen i landskabet. Ansøger har undersøgt mulighederne for et spaltegulv, men på grund af ammoniakken til skoven er dette fravalgt. Da husdyrbruget drives økologisk, kan forsuring ikke benyttes.

3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition og eventuelle gener i forbindelse med støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr og transporter. Endvidere beskrives forbrug af naturressourcer og affaldsproduktion.

Hvor det er relevant efterfølges emnerne af en vurdering af det ansørgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)

Husdyrbrugets bygningssæt ligger samlet på den østlige side af Hesselgaard. Den nye kostald skal placeres vest for Hesselgaard. Den eksisterende malkestald bibeholdes, og der bliver etableret en drivvej mellem den nye stald og det eksisterende anlæg.

Husdyrbruget drives økologisk, og ansøger forventer fremadrettet at have plads til cirka 236 malkende køer i den nye stald. Den eksisterende dybstrøelsesstald skal anvendes til gold- og kælvende køer samt løbekvier.

Kalvene er på ejendommen fra 0-5 mdr. hvor efter de kommer på kviehotel i Øster Løgum. Kvierne kommer retur til inseminering når de er 13 mdr. og sendes retur til Øster Løgum ved 16 mdr. og kommer atter tilbage på Hesselgaard ved 24 mdr.

Bygninger m.v. ses af figur 1 samt af bilag 1.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde, opbevaringsanlæg m.v.

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for både den ansøgte drift, nudriften og driften for 8 år siden. Produktionsarealerne er opgjort ud fra opmålinger foretaget af Johannes hjort Nielsen og Henriette Fries, Landbosyd i februar 2021.

8 årsdriften og nudriften

For 8 år siden var den gældende produktionstilladelse på 100 malkekøer, 22 kalve fra 0-6 mdr. og 79 kvier fra 6-27 mdr. Dyreholdet var den gang, som nu, placeret i de eksisterende bygninger. Den 1. december 2016 meddelte Sønderborg kommune §11 tilladelse til 117 økologiske malkekøer, 57 tyrekalve 40-60 kg, 30 kviekalve 0-6 mdr. 15 kvier 13-16 mdr. og 10 kvier 22-24 mdr. svarende til 174,78 DE.

Den eksisterende kostald er indrettet med et dybstrøelsesareal og et spalteareal. I miljøgodkendelsen fra 2016 er der valgt "Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)". Dette staldsystem er ikke længere tilgængeligt i husdyrgodkendelse.dk. Der skal derfor vælges et staldsystem der minder mest om det tidligere valgte, hvilket er "dybstrøelse".

Opsamlingsarealet er indrettet med spalter og skal indgå som en del af produktionsarealet. Opsamlingsarealet skulle i den daværende §11 tilladelse ikke indtegnes som et staldafsnit. Men da opsamlingspladsen har været en del af anlæggets drift hele tiden, er det medtaget i 8 års- og nudriften. Det samme gælder separationsafsnittet der støder op til malkestalden.

I godkendelsen fra 2016 er kalve- og kælvningsafsnittet beskrevet som "Kalvebokse, kælvningsbokse + kalvehytter", men der fremgår kun tyre- og småkalve i afsnittet. Dette er en fejl, der har altid være kælvningsbokse i dette afsnit, hvorfor dette er angivet i nu- og 8 års driften.

Placering og indretningen af produktionsarealerne er identiske i 8 års- og nudriften, se tabel 1. Forskellen på 8 års- og nudriften er, at der i 2016 blev tilladt at opføre en ny gyllebeholder.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Kostald	1185	Naturlig ventilation	3 m	(#411072) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	892
Kalvestald	221	Naturlig ventilation	3 m	(#411079) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse (#411076) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0 0	138 14
Kalveplads	73	Naturlig ventilation	3 m	(#411081) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	22
Opsamlingsplads	247	Naturlig ventilation	3 m	(#411086) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	228
Seperationsafsnit	212	Naturlig ventilation	3 m	(#411089) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	63
Sum						1357

Tabel 1: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer, tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Ansøgt drift

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kostald	1185	Naturlig ventilation	3 m	(#411073) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	892
Kalvestald	221	Naturlig ventilation	3 m	(#411077) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse (#411074) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0 0	138 14
Kalveplads	73	Naturlig ventilation	3 m	(#411082) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	22
Ny kostald	2074	Naturlig ventilation	3 m	(#411083) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	0	2074
Opsamlingsplads	247	Naturlig ventilation	3 m	(#411084) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	228
Seperationsafsnit	212	Naturlig ventilation	3 m	(#411087) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	63
Sum						3431

Tabel 2 Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer, Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

I ansøgt drift etableres en ny stald og en ny gyllebeholder. Produktionsarealet i den nye stald er opgjort ud fra skitseprojekt fra Velas (se bilag 2a) og oplysninger fra ansøger. Stalden indrettes med fast drænet gulv.

Det fast drænedede gulv vil blive skrabet minimum hver 2. time med et skrabe anlæg. Produktionsarealerne i den nye stald er brutto arealet. Der vil derfor gå areal fra til inventar, vandkar og foran nakkebommen.

Der etableres også en ny drivgang med fast bund og fald ind mod midten og afgrænsningsmur. Drivgangen vil blive rengjort senest 4 timer efter at dyrerne har haft adgang til arealet, og er derfor ikke indtegnet som et nyt staldafsnit. I praksis vil gødningen blive fejlet ind på området med spalter i den nye stald.

I den eksisterende kostald søges der til "flex, alle kvæg på dybstrøelse". Ansøger ønsker at have mulighed for at kalvene går ved køerne i længere tid.

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af tabel 3, og det fremgår at der er forskel på 8 års- og nudriften, da den "store gyllebeholder" først blev tilladt i tilladelsen fra 2016.

Ansøges ønsker, at have mulighed for at etablere en ny gyllebeholder på 5.000 m³. Denne nye gyllebeholder skal have mulighed for en teltduk, dog uden at der bliver stillet vilkår hertil. Den eksisterende store beholder skal overdækkes, så BAT kravet opfyldes.

Dybstrøelse fra småkalve og sygebokse mv. lægges på møddingsplads og leveres til biogasanlæg. For hvert ton dybstrøelse, der afsættes til biogasanlæg, regnes der med, at der modtages ca. 2 ton flydende afgasse biomasse retur, mens der vil blive returberet 1 ton afgasset flydende biomasse for hvert ton gylle leveret.

Dybstrøelse fra stort opdræt og køer udmuges normalt ca. 4 gange om året.

Udbringning af gylle på bedriftens arealer sker med nedfælder eller slæbeslanger og gyllevogn/gylleudlægger med kapacitet til 28 m³. Det er en maskinstation, der står for udbringningen af alt husdyrgødning.

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Stor gyllebeholder	Flydende				851
Lille gyllebeholder	Flydende				404
Møddingsplads	Fast				174
Ny gyllebeholder	Flydende				1537
Nudrift					
Stor gyllebeholder	Flydende				851
Lille gyllebeholder	Flydende				404
Møddingsplads	Fast				174
8 års drift					
Lille gyllebeholder	Flydende				404
Møddingsplads	Fast				174

Tabel 3, Oversigt over opbevaringsanlæg

Der forventes et fremtidigt maksimalt dyrehold på ca. 236 malkekøer i sengebåse, 100 køer på dybstrøelse med en ydelse på op til ca. 11.500 kg EKM og opdræt. Ud over gylle ledes der også regnvand fra plansiloen og kalve-/møddingspladser.

Der er fremsendt en kapacitetsberegning til kommunen, der redegør for, hvordan kravet til 9 måneders opbevaringskapacitet overholdes.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbrugets opbevaringskapacitet er tilstrækkelig til det forventede dyrehold, samt at opbevaringskravet på minimum 9 måneders opbevaringskapacitet kan opfyldes, når der etableres en ny gyllebeholder på 5.000 m³. Opbevaringskravet på 9 måneder er et lovkrav og skal opfyldes uanset, hvilke vilkår der eventuelt stilles i en miljøgodkendelse.

3.1.3 Drift af anlægget

Driften af husdyrbruget varetages af ansøger og medarbejdere, som også drifter andre produktionsenheder. Driften af husdyrbruget er beskrevet under de følgende punkter i denne rapport, men derudover kan det nævnes, at der er følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Slidte dele reparereres eller udskiftes løbende
- Der registreres dyr i CHR
- Gyllepumpningen overvåges og der tjekkes først om der er plads i gyllebeholderne
- Der er sundhedsrådgivning af kvægbesætningen
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA og antal dyr til slagting
- Der føres journal over medicinforbrug
- Indlægssedler for indkøbt foder gemmes. Der udarbejdes foderplaner, og forbruget af foder registreres.
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres årligt
- Der gennemføres 5-års kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør
- Slukningsudstyr kontrolleres årligt.
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for bedriften

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)

I forhold til materialevalg, farver, højder mv. så forventes den nye stald etableret i grå betonelementer og gavle med teglrøde stålplader. Der kommer åbne sider med udvendigt foderbord. Den nye stald forventes at blive ca. 87,5 m x 23,7 m med 4 m ben og ca. 20 graders taghældning og dermed med kiphøjde på cirka 9 m over terræn. På hver side af stalden kommer der udvendigt foderbord med foderkumme, som bliver overdækket af staldens tag. Drivgangen mellem malkestalden og den nye stald bliver uden overdækning og med fast gulv med fald mod midten og afgrænsningsmur. Drivgangen vil forbinde det eksisterende anlæg og den nye stald, og vil gå tværs over vejen, Hesselgaard. Placering ses på figur 5 på side 19.

På vestsiden af kostalden etableres der et regnbed på cirka 80 x 3,75 meter. Tagvandet fra den nye bygning ledes hertil.

Vest for de eksisterende gyllebeholdere, ønsker ansøger at have mulighed for at etablere en ny 5000 m³ gyllebeholder. Betonelementerne vil være forventes at være cirka 3 m over terræn, og ansøger ønsker at have mulighed for at overdække gyllebeholderen med en grå pvc-dug. Den eksisterende gyllebeholder vil i forbindelse med etablering af den nye stald blive overdækket.

Diverse placeringer af stalde og anlæg m.v. fremgår af oversigtskortet i bilag 1.

Anlægsfasen

Etablering af stalden forventes, at blive igangsat i 2021-2022. Selve anlægs- og byggefasen forventes, at tage ca. 6 måneder. Ansøger forventer, at kunne indsætte det første hold køer i starten/midten af 2022.

Nedrivning

24-02-2021

Der sker ingen nedrivning.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Ansøger driver ikke andre husdyrbrug.

Vurdering

Da ansøger ikke driver andre husdyrbrug, er der ikke produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgte beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)

Landskab

Nedenstående er skrevet med udgangspunkt i både den eksisterende bygningsmasse og den nye bygningsmasse, som er vist på figur 1 og 2.

Ifølge Sønderborg Kommunes kommuneplan (2019-2031) ligger husdyrbruget udenfor områder der er udpeget som bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber. Området hvor den nye stald opføres er udpeget som geologiske bevaringsværdier.

Ifølge Sønderborg Kommunes landskabsanalyse, som er udgangspunktet for de landskabelige udpegninger, er husdyrbruget beliggende i område 16: Egernsund-Gråsten-Rinkenæs Bylandskab. Landskabet mellem Gråstenskoven og Flensborg Fjord er overordnet kendetegnet ved et fladt til småbakked landbrugslandskab, der brydes af det kystnære bybånd Egernsund-Gråsten-Rinkenæs.

Omkring Rinkenæs er bybåndet orienteret mod et landbrugslandskab med mellemstore marker mod nord. Mod syd er bybåndet orienteret til et landbrugslandskab med små marker, og fra rute 401 opleves en konstant bevidsthed om nærheden til kysten med flere udsigter til Flensborg Fjord og modstående kyster. Sydøst for Rinkenæs danner den gamle bevoksede kystskrænt overgang fra et fladt terræn til et lavtliggende og småbakked terræn med søer ud til kysten.

Øst for sundet Egernsund er bybåndet især orienteret mod teglværkslandskabet præget af produktion af tegl og råstofindvinding.

Bækkendalen og Buskmose Gårdlandskab er i det følgende beskrevet som to delområder fordi hhv. dallandskabet og storskala landbrugslandskabet ved Buskmose, adskiller sig fra karakterområdets overordnede kendetegn.

Disse landskabstræk danner tilsammen et sammensat og overvejende uforstyrret landskab.

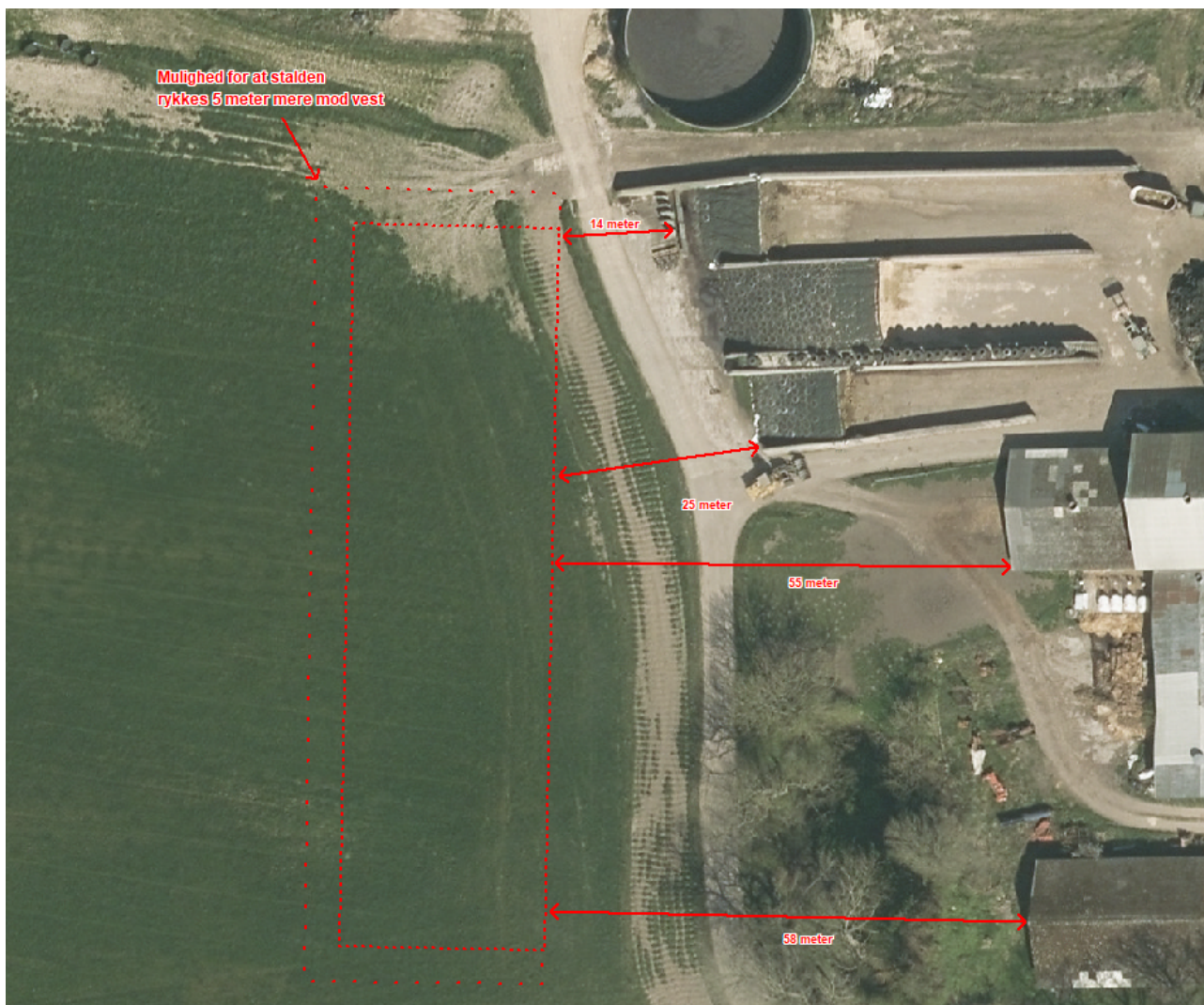
Husdyrbruget ligger forholdsvis højt i landskabet (se figur 6 på side 20 med højdekurver) og tilbagetrukket fra hovedvejen "Krusåvej". De eksisterende driftsbygninger ligger skjult bag ved den eksisterende beplantning der omkranser den sydlige del af husdyrbruget. Husdyrbruget er beliggende i et dødislandskab. Husdyrbruget ligger i et landbrugslandskab, hvor en del af bebyggelsesstrukturen er nogenlunde intakt, men præget af flere bedriftsudvidelser. Samtidig er flere hegn nedlagt, hvilket har givet landskabet en større skala.

Bebyggelsen er ikke omfattet sø- og åbeskyttelseslinjer, strandbeskyttelseslinjer, skovbyggelinjer, kirkebyggelinjer, fortidsmindebeskyttelseslinjer eller beskyttede sten- og jorddiger.

De eksisterende driftsbygninger er opført af flere omgange. Den nye kostald opføres med glat gråt betonelement i facade og gavl. Herover i gavl teglrød stålplade. I facaderne monteres lyst transparent ventilationsgarding. Taget bliver naturgrå eternitplader med ventilationskip i rygning.

Placeringen af den nye stald i forhold til de eksisterende bygninger, ses af nedenstående figur. Ansøger ønsker at have mulighed for at kunne rykke stalde +/- 5 meter mod vest, nord eller syd.

Figur 2, Placering af ny stald i forhold til eksisterende bygninger. Den røde prikkede linje viser muligheden for at stalden kan rykkes 5 meter længere mod vest, syd og nord.

Vurdering

Udvidelsen vil ske i et område, udenfor kystnærhedszonen, bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber. Nybyggeriet på Hesselgaard 1 er nødvendigt for den videre drift af landbrugsejendommen.

Det vurderes, at den nye kostald og gyllebeholderen vil ligge i tilknytning til de eksisterende bygninger, da afstanden fra den eksisterende plansilo til den nye kostald bliver cirka 14-15 meter. Derudover vil placeringen af den nye stald ses som en naturlig del af husdyrbruget og anlægget vil opleves som en samlet enhed.

Samlet set vurderes det, at den nye stald ikke vil blive dominerende og have en mindre landskabelig påvirkning end de alternative placeringsforslag der er gennemgået i afsnit 3.17. Når man kommer ad Krusåvej mod/ og fra Rinkenæs, vil den eksisterende beplantning ved Krusåvej samt den bagvedliggende skov sløre den nye stald, når den nye stald opføres i jordfarver. I forbindelse med planlægning og projektering af den nye stald, er Sønderborg kommune inddraget, og denne placering var den mest hensigtsmæssige.

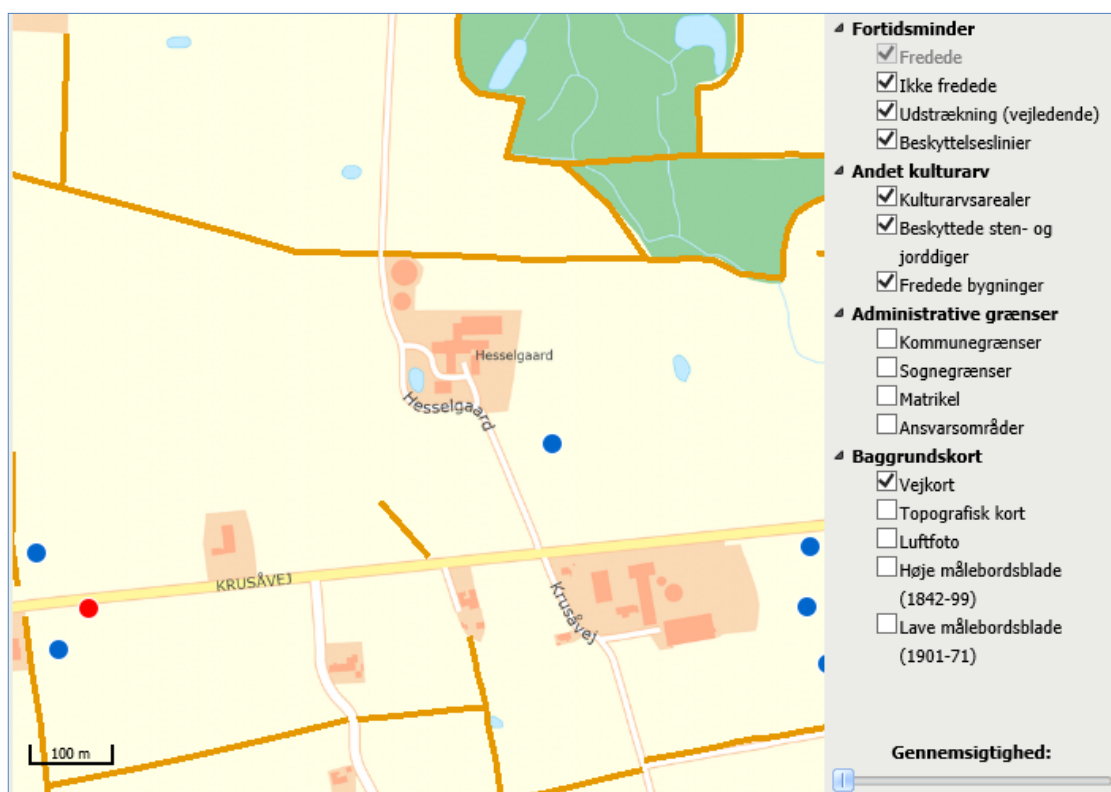
Kulturarv

Husdyrbruget ligger uden for fortidsmindebeskyttelseslinjer.

I nærheden af husdyrbruget er der fundet en række *ikke-fredede* fund fra oldtiden. Der er derfor en risiko for, at man i forbindelse med udgravningen til den nye stald og gyllebeholder kan støde på fortidsminder. De nærmeste registrerede fund er vist på nedenstående kortudsnit.

Der skal i forbindelse med gravearbejde være fokus på, om der kan ligge fortidsminder i jorden. Når der stødes på noget, der kunne være et fortidsminde, vil udgravningen blive stoppet med det samme og Haderslev Museum tilkaldt.

Husdyrbruget ligger ligeledes udenfor Kulturhistorisk bevaringsværdier og Værdifulde Kulturmiljøer og udenfor Kulturarvsarealer eller Kirkebyggelinje.

Figur 3 Kortudsnit fra www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/, Blå cirkler er ikke fredede fund, Rød fredet og gul er kulturarvsarealer.

Vurdering af kulturarv

Placeringen af den nye stald tilsidesætter ikke kulturudpegningerne i kommuneplanen for Sønderborg Kommune.

Materielle goder

24.02.2021

Begrebet materielle goder er et begreb, der ikke benyttes i det daglige sprog. Med materielle goder menes materielle ting og ejendom. Ud fra denne betragtning skal der redegøres for, om ting og ejendomme kan blive væsentligt påvirket af husdyrbruget og dets udvidelse. Som beskrevet i efterfølgende afsnit, overholdes alle afstandskrav.

Vurdering af materielle goder

Husdyrbruget ligger forholdsvis langt fra naboer, og overholder de gældende afstandskrav og lugtgenekrav, hvorfor det vurderes at husdyrbruget ikke vil påvirke naboers materielle ting og ejendomme væsentligt.

Afstandskrav

Ifølge husdyrbruglovens afstandskrav i § 6 skal der være mere end 50 meter fra nye stalde eller i stalde hvor der udvides eller ændres til:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde,
- område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- en nabobeboelse

I tabellerne herunder er afstande jf. Husdyrbruglovens § 8 vist:

Sø (vestlig side) - Vandløb og søer over 100 kvm			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Kalvestald	31	-
Gødningsslager	Møddingsplads	28	-
Sø (østlig side) - Vandløb og søer over 100 kvm			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Kalveplads	26	-
Gødningsslager	Møddingsplads	20	-
Naboskel, 10 Hokkerup, Holbøl - Naboskel			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	84	-
Gødningsslager	Ny gyllebeholder	22	-
Krusåvej 8 - Nabobeboelse			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	273	-
Gødningsslager	Møddingsplads	352	-

Tabel 4, Afstande jf. Husdyrbruglovens § 8 stk. 1

Krusåvej 15 - Nabobeboelse			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	272	-
Gødningslager	Møddingsplads	279	-
DGU 169.376 - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	246	-
Gødningslager	Ny gyllebeholder	322	-
Hokkerup Vandværk - Vandforsyningsanlæg (almen)			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	2091	-
Gødningslager	Ny gyllebeholder	2045	-
Hesselgaard - Offentlig vej og privat fællesvej			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	3	-
Gødningslager	Lille gyllebeholder	16	-
Stuehus - Beboelse på samme ejendom			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Opsamlingsplads	32	-
Gødningslager	Møddingsplads	32	-
Skel (ny gyllebeholder) - Naboskel			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	88	-
Gødningslager	Ny gyllebeholder	8	-
Vej (Ny Gyllebeholder) - Offentlig vej og privat fællesvej			
Type	Navn	Afstand [m]	Minimumsafstand [m]
Staldbygning	Ny kostald	58	-
Gødningslager	Stor gyllebeholder	15	-

Fortsat Tabel 4, Afstande jf. Husdyrbruglovens § 8 stk. 1

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej, og beboelse på samme ejendom er 15 m - afstandskravene til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m - afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning er på 50 m. Husdyrgodkendelse.dk opgiver afstanden fra nærmeste stald eller lager i forhold til de forskellige udpegninger (markører).

På kortudsnittet herunder er vist nærmeste vandhul, naboskel, offentlig vej, ikke almene vandboring og beboelsen på ejendommen. Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed, og vandværksboring ligger så langt væk, at de nærmeste øvrige punkter ikke ville kunne ses ordentligt på kortudsnittet, hvis alle punkter skulle vises.

Figur 4, Placering af afstandsmarkør

Som det fremgår af tabel 4 bliver afstanden fra den nye kostald til vejen "Hesselgaard" cirka 3 meter. Der søges dispensation til afstandskravet til vej. I designfasen af den nye stald er flere forskellige placeringen vurderet, særlig i forhold til det omkringliggende landskab og den fremadrettet daglige logistik på ejendommen. Denne placering viste sig at være den mest hensigtsmæssig i forhold den omkringliggende natur, landskab og logistik. Der søges derfor dispensation for afstandskravet til vej.

Som det fremgår af tabel 4 er afstanden fra den fremtidige gyllebeholder 8 meter til skel. Ansøger har i designfasen vurderet, at en placering øst for de eksisterende beholdere vil kunne give udfordringer i forhold til grundvandet.

Derudover er der registeret et vejskel der går ind over den eksisterende møddingsplads og plansilo. Ifølge Sønderborg GIS kort over "vej og trafik" fremgår vejen som en kommunalvej.

Placeringen af drivvejen ses i nedenstående figur 5. Ansøger anvender allerede i dag drivgangen, når køerne skal på græs. Ansøger har af den tidligere Gråsten Kommune fået tilladelse til at anlægge færste på vejen samt befæste arealet hen over vejen.

Figur 5, Drivvej over offentligvej.

Den ny gyllebeholder vil komme til at ligge cirka 8 meter fra skel. Placeringen er valgt, da den landskabeligt bedst passer ind ved siden af de eksisterende gyllebeholdere. Der søges derfor dispensation for afstandskravet til skel

Byggelinjer og andre beskyttelseslinjer mv.

Husdyrbruget ligger uden for kystnærhedszonen, sø- og åbeskyttelseslinjer, skovbyggelinjer samt kirkebyggelinjer.

Vurdering af afstandskrav og byggelinjer mv.

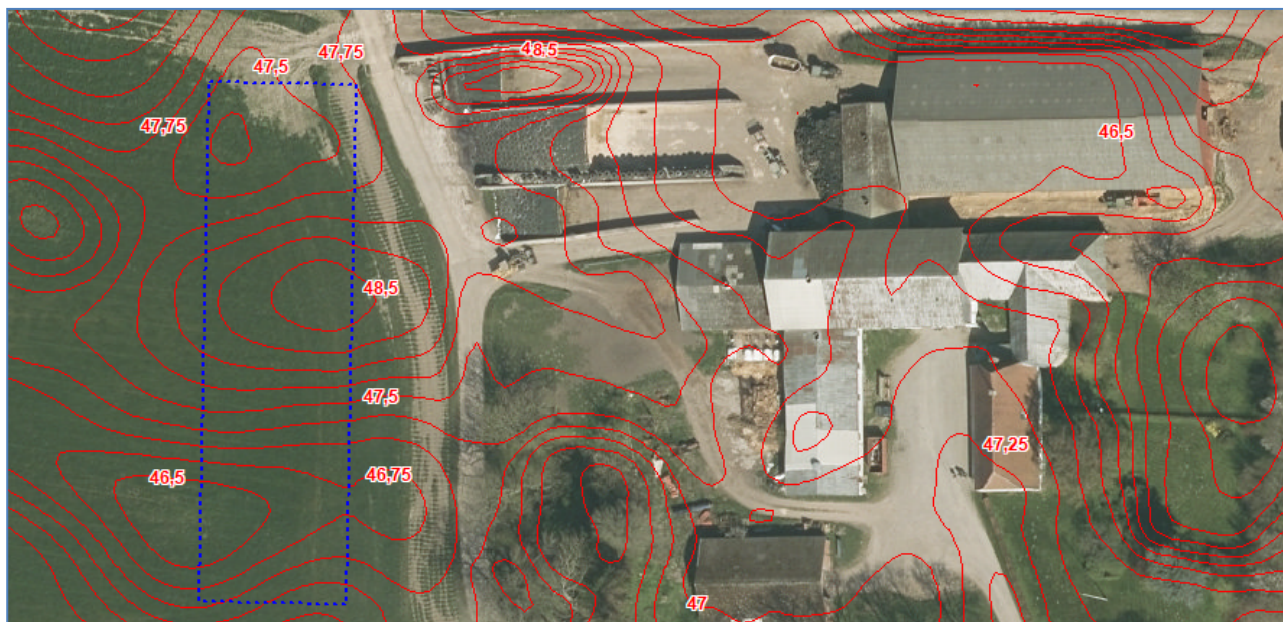
Husdyrbruget ligger uden for alle bygge- og beskyttelseslinjer. Afstandskravet fra den nye kostald til vej og gyllebeholder og skel er ikke overholdt.

Det vurderes at oversigtsforhold ved vejen er tilfredsstillende, og at placeringen af både stald og gyllebeholdere er den mest hensigtsmæssige på husdyrbruget.

3.4.1 Jordarealer og jordbund (F1b-d, F4, F5b)

Alle stalde, kanaler, omrøretanke, gyllerør og gyllebeholdere er og bliver udført i tætte og stabile materialer.

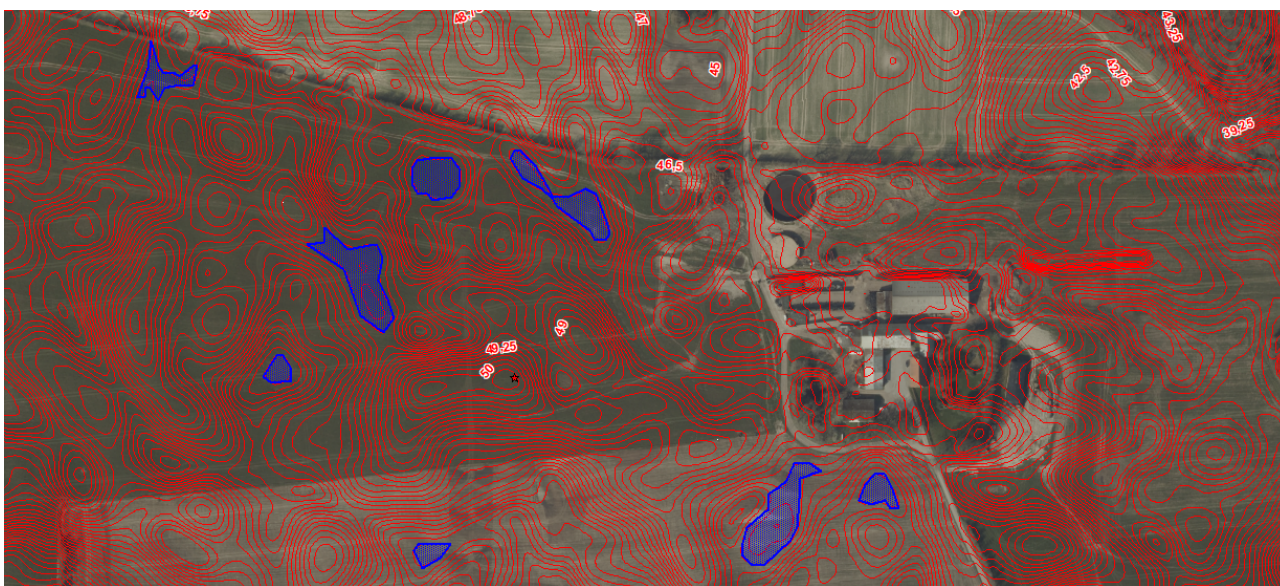
Arealet, hvor den nye kostald skal etableres, er kupæret, se nedenstående figur. Der bliver behov for at terrænet ved den kommende stald skal planes ud. Den nye stald forventes at blive etableret i kode cirka 47,7.

Figur 6, Højdekurver ved ny kostald og eksisterende byggeri

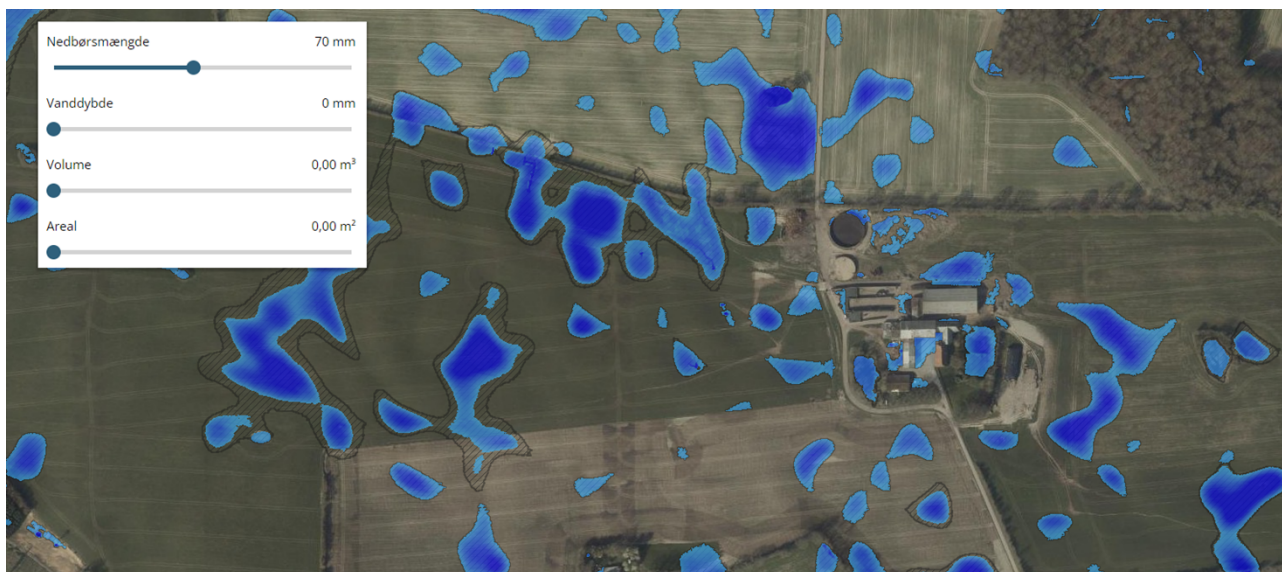
Hvis det viser sig, at der bliver behov for opfyld under den nye stald, og det vælges at benyttes nedknust bygningsaffald eller slagger, vil der blive ansøgt om tilladelse hertil. I så fald vil det være maksimalt en meter slagger og under den nye kostald. Der er ikke tidligere blevet benyttet slagger til bundsikring af anlægget, og husdyrbruget er ikke kortlagt på vidensniveau 1 eller 2. Ansøger har desuden ikke registreret jordforurening i forbindelse med husdyrbrugets bygninger, anlæg, kørearealer og tilstødende arealer.

Hvis der kommer overskudsjord fra byggeriet vil det blive spredt ud på marken eller i eventuelle lavninger i marken i en højde på maksimal 0,5 meter. Inden arbejdet påbegyndes anmeldelse aktiviteten til kommunen. Ansøger har udpeget nedenstående lavninger, hvor udspreddning af uforurenat overskudsjorden anses at give en landbrugsmæssig forbedret drift.

Figur 7, Blå markering er områder til overskudsjord,

Forbedringen opnås i overvejende grad ved at hæve våde lavninger. Nedenstående SCALGO-simulation (figur 8) viser, i hvor høj grad der sker ansamling af vand ved givne regnhændelser.

Figur 8, Scalgokort der viser våde lavninger.

De nye arealer, der inddrages til stald og gyllebeholder er i dag dyrket mark. Hvis bygninger og anlæg, på steder hvor der bliver udlagt slagger, senere fjernes, skal slaggen opgraves og håndteres som affald. Øvrige arealer vil efter fjernelse af stalde og anlæg umiddelbart kunne benyttes til fx dyrkning af afgrøder.

Husdyrbruget ligger udenfor udpegede råstofområder, BNBO og indvindingsopland og særlige drikkevandsinteresse.

Vurdering

Da stalde, kanaler, omrøretanke, gyllerør og gyllebeholdere er og bliver udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer eller jordbund.

Udbringning af overskudsjord jf. placeringer i figur 7, vurderes at give udbringningsarealet en forbedret landbrugsdriften, da våde lavninger fyldes op. Opfyldningen vurderes ikke at påvirke levedemulighederne for flora og fauna, da lavningerne i dag er dyrkningsflade.

Hvis der bliver benyttet slagger bliver det udlagt i overensstemmelse med særskilt tilladelse. Alt slagger vil komme til at ligge under tæt belægning og over grundvandsspejlet. Grundvandsstanden undersøges inden anvendelse af slaggen. Der er mere end 30 m til nærmeste boring med krav om drikkevandskvalitet fra evt. kommende udlæg af slagger. Derudover ligger området ikke i BNBO og indvindingsopland og særlige drikkevandsinteresse.

Slagger vurderes således ikke at kunne give anledning til væsentlig forurening, når det håndteres og udlægges i overensstemmelse med tilladelserne.

3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre fremgår af tabel 5, og tager afsæt i skema 226695. Denne produktion giver en totale ammoniakemission fra husdyrbruget i ansøgt drift på 4.237 kg NH₃-N/år, med en meremission på 2.630,9 og 2.290,5 kg NH₃-N/år i forhold til 8 års- og nudrift.

Drifttype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	3058,7	1008,0	4066,7
Nudrift	1212,8	563,3	1776,2
8 års-drift	1212,8	222,9	1435,8

Tabel 5, Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning, eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV-arter).

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kategoriserer naturen i kategori 1, 2 og 3 natur og fastsætter beskyttelsesniveauer, som fremgår af tabel 6.

Naturområder i nærheden af husdyrbruget er udpeget i husdyrgodkendelse.dk og fremgår af figur 9-13, mens beregningerne af ammoniak til disse områder fremgår af tabel 7.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL2 (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. Totaldeposition (stald og lager) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskavsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som	Kan fx være enge, strandenge og søer	

² Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr. 240 af 13/03/2019
24-02-2021

efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.		
<p>* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år indenfor 1.000-2.500 m</p>		

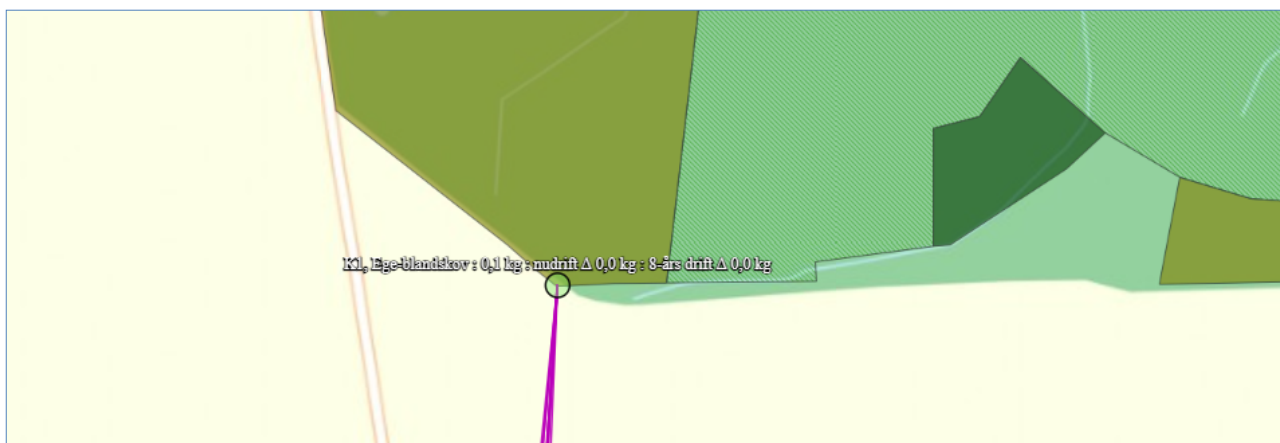
Tabel 6, Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak

Kategori 1 natur

Det nærmeste kategori 1 naturområde er et areal med *Ege-blandskov* i Natura 2000 habitatområdet. Området ligger over 2,0 km nord for husdyrbruget.

Da totaldepositionen til kategori 1 naturen er på 0,1 kg N/ha/år, er det ikke relevant at se på kumulation i forhold til ammoniakdeposition fra andre husdyrbrug til naturpunktet, hvorfor der ikke er brugt tid på at finde ud af, hvor stor ammoniakemission der er fra husdyrbrug inden for en radius af 2,5 km af den nærmeste kategori 1 natur.

I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er det strengeste krav til den maksimale totaldeposition på kategori 1 natur med kumulation på 0,2 kg N/ha/år.

Figur 9, Nærmeste kategori 1 natur Ege-blandskov. Udklip fra den 08-04-2021.

Kategori 2 natur

Den nærmeste kategori 2 natur er ifølge Husdyrgodkendelse.dk et overdrev cirka 1,6 km sydøst for husdyrbruget, se figur 10.

Derudover ligger der indenfor 4 km følgende kategori 2 områder:

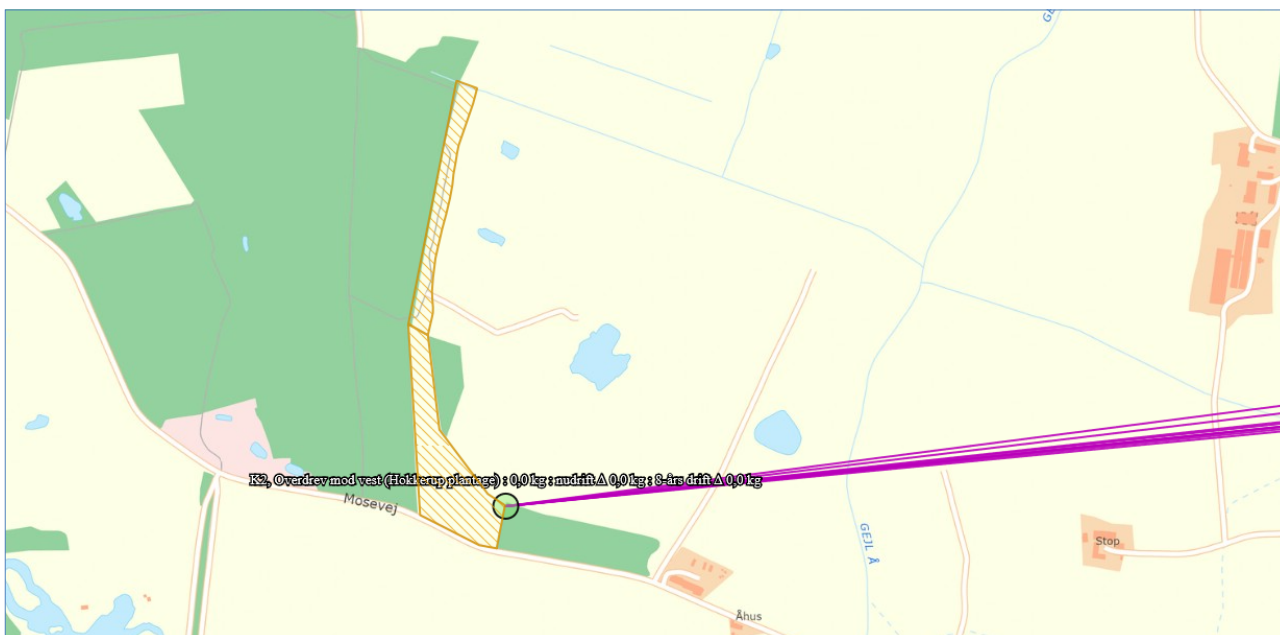
K2, Overdrev cirka 3,6 km mod vest for husdyrbruget, se figur 9.

K2, Overdrev cirka 3,5 km mod nordvest for husdyrbruget, se figur 10.

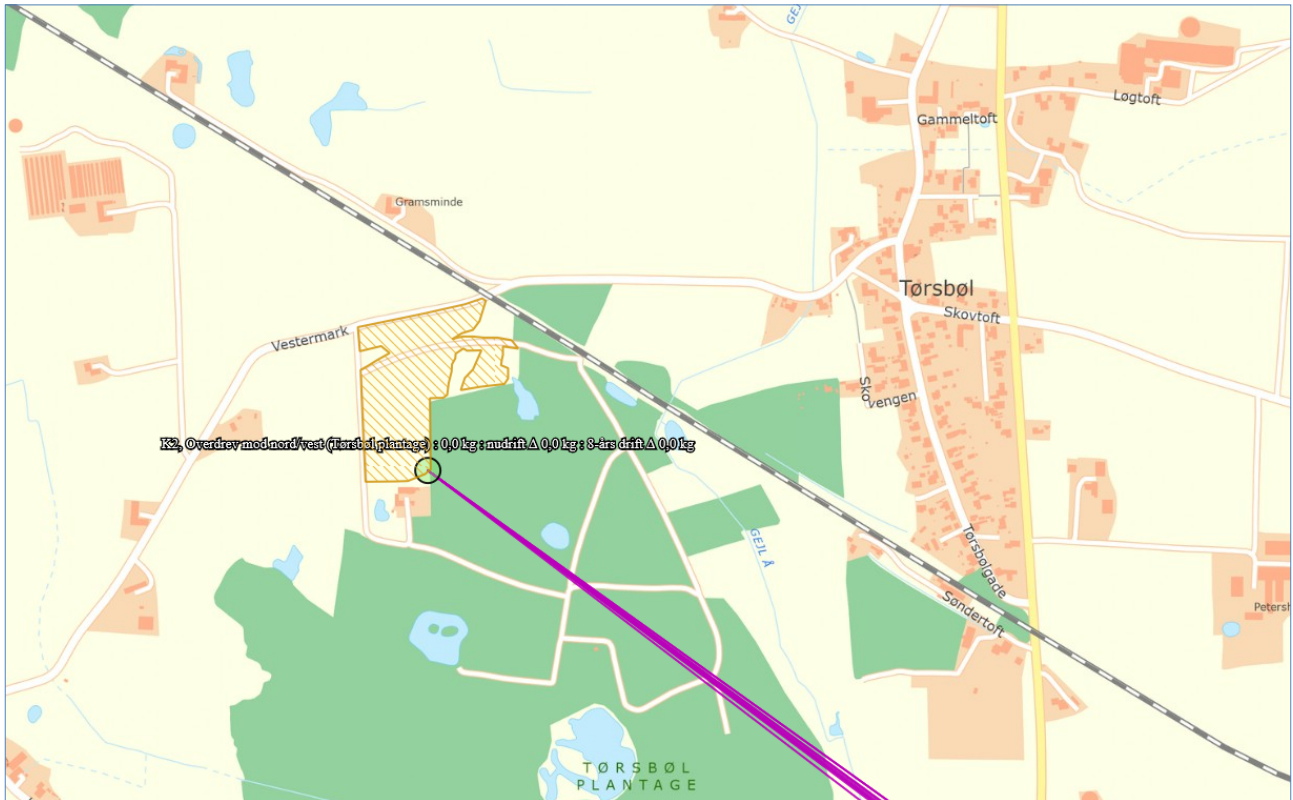
Det fremgår af tabel 7, at totaldepositionen til overdrev mod nordvest og overdrev mod vest er på 0,0 kg N/ha/år. Overdrevet på Benniksgaards golfbane får en totaldeposition på 0,1 kg N/h/år, hvorfor Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens totaldepositionskrav til kategori 2 natur på maksimalt 1,0 kg N/ha/år overholdes.

Figur 10, Kategori 2 Overdrev sydøst for husdyrbruget på Benniksgaard golfbane. Udklip fra den 16-04-2021.

Figur 11 Kategori 2 Overdrev mod vest ved Hokkerup plantage. Udklip fra den 16-04-2021.

Figur 12, Kategori 2 Overdrev mod nord/vest ved Tørsbøl plantage. Udklip fra den 09-04-2021.

Kategori 3 natur og § 3 områder

Gammel Skovjorbund

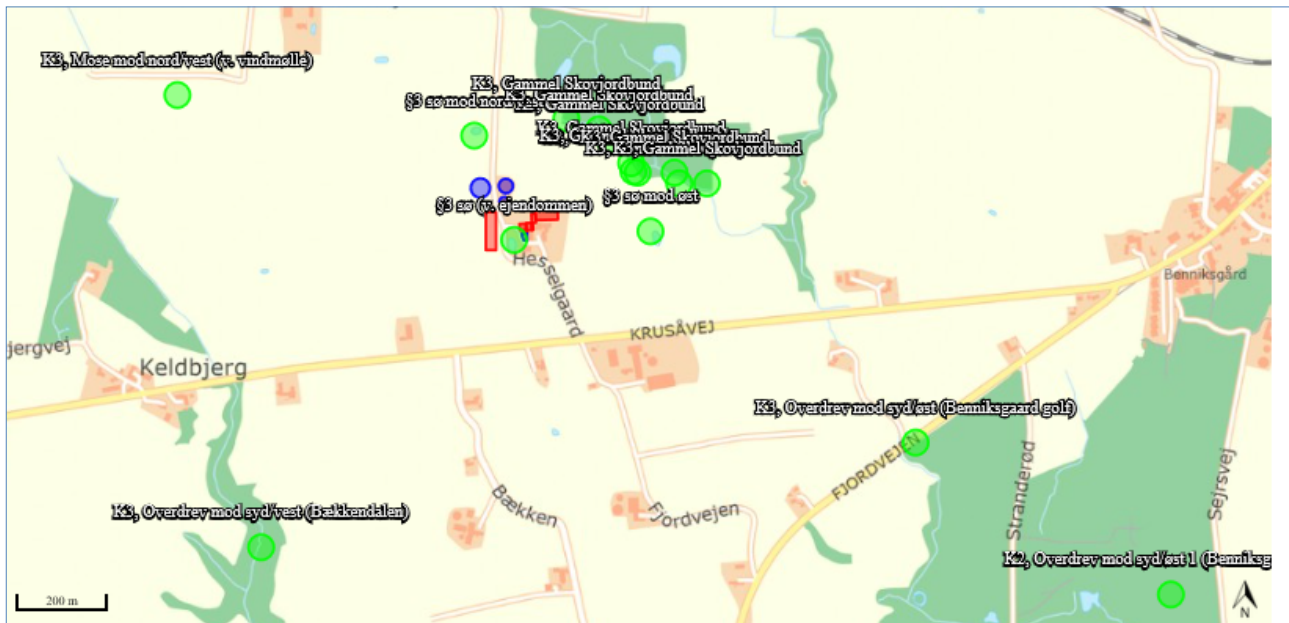
Nærmeste kategori 3 natur er kategori 3 skoven nordøst for husdyrbruget. Da husdyrbruget ligger forholdsvis tæt på skoven, er der indsat flere ammoniakberegningsspunkter i ansøgningsskemaet *husdyrgodkendelse.dk*. Skoven får en merdepositionen i intervallet mellem 0,7 – 2,1 kg N/ha/år, se figur 11.

Øvrige kategori 3 områder

De øvrige kategori 3 områder ved ejendommen modtager en merdepositionen i intervallet mellem 0,1 – 0,3 kg N/ha/år.

§3 søer ved ejendommen

Merdepositionen i intervallet mellem 10,7 – 12,2 kg N/ha/år. Søen der ligger mellem de eksisterende bygninger og den nye stald vil modtage det største bidrag op 12,2 kg N/ha/år, se figur 13.

Figur 13 Kategori 3 og §3 natur.

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,8	0,7	1,5
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	0,9	2,0
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	0,9	2,0
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	2,1	1,6	3,3
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,8	1,4	3,3
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,6	1,3	3,3
K3, Mose mod nord/vest (v. vindmølle)	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	0,4
K3, Overdrev mod syd/vest (Bækkendalen)	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,1
K3, Overdrev mod syd/øst (Bennisgaard golf)	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,2
K3, Gammel Skovjordbund	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,8	1,4	3,3
K2, Overdrev mod nord/vest (Tørsbøl plantage)	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
K2, Overdrev mod vest (Hokkerup plantage)	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0
K2, Overdrev mod syd/øst 1 (Bennisgaard golf)	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1

Tabel 7, Samlet ammoniak depositionsberregning til alle naturområderne.

Vurdering af ammoniakdeposition til naturområder

Da Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens krav til total- og merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur overholdes og endvidere ligger langt under grænseværdierne, vurderes ammoniakdepositionen til de nærliggende naturområder ikke at kunne påvirke naturarealerne negativt.

Aabenraa kommune har vurderet at den maksimale tålegrænse for skoven nordøst for husdyrbruget er 20 kg N/ha. Baggrundsbelastningen for området er 15,6 kg N. og den maksimale total deponition fra anlægget til skoven er 3,3 kg. Herved er skovens tålegrænse ikke overskredet.

De øvrige kategori 3 naturområder og §3 områder vil modtage under 1 kg N/ha/år i merdeposition. Merdeposition på 1,0 kg N/ha/år til tørnatur medfører normalvis ikke en tilstandsændring.

Merdepositionen til søen ved bygningerne vil være på 12,2 kg N/ha/år. Sønderborg Kommune vurderer, at kvaliteten af søen er lav. Der har været et husdyrbrug ved siden af søen så langt tilbage, som man kan se på gamle luftfotos (1945) og på de preussiske målebordsblade (1877 med senere revisioner). Søen må derfor forventes at være påvirket af driften på ejendommen og en høj tilgængelighed af næringsstoffer, bl.a. som følge af udledningen af atmosfærisk kvælstof. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at søen ikke vil ændre tilstand som følge af merdepositionen.

Bilag IV-arter

Bilag IV-arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV³ fremgår en liste over arters udbredelse i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁴. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget. De potentielle bilag IV-arter, der kan forekomme i området er som beskrevet i tabel 8, flagermus, markfirben og paddearter.

Dansk navn:	Videnskabeligt artsnavn:	Kilde:
Vandflagermus	<i>Myotis daubentonii</i>	DMU, DCE
Brunflagermus	<i>Nyctalus noctula</i>	DMU, DCE
Langøret flagermus	<i>Plecotus auritus</i>	DMU,
Sydflagermus	<i>Eptesicus serotinus</i>	DMU, DCE
Troldflagermus	<i>Pipistrellus nathusii</i>	DMU, DCE
Pipistrellflagermus	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	DMU, DCE
Dværgflagermus	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	DMU, DCE
Hasselmus	<i>Muscardinus avellanarius</i>	DMU, DCE
Odder	<i>Lutra lutra</i>	DMU,
Markfirben	<i>Lacerta agilis</i>	DMU, DCE
Stor vandsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	DMU, DCE
Spidssnudet frø	<i>Rana arvalis</i>	DMU, DCE
Butsnudet frø	<i>Rana temporaria</i>	DCE
Løgfrø	<i>Pelobates fuscus</i>	DCE,
Løvfrø	<i>Hyla arborea</i>	DCE
Strandtudse	<i>Bufo calamita</i>	DCE

Tabel 8, Liste over potentielle bilag IV-arter i området

³ Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>

⁴ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>

Ifølge Naturdata på Danmarks Miljøportal er der registreret fund af stor vandsalamander indenfor 3,4 km² fra husdyrbruget. Ifølge Sønderborg Kommunes arts kort (figur 14), er der observeret følgende rundt om husdyrbruget: lille vandsalamander og stor vandsalamander.

Figur 14, Kort over arter fra AgroGIS. Husdyrbruget markeret i rød firkant. Udklip fra den 09-04-2021.

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskul og overvintringssteder for flagermus, mens områdets søer og vådområder **kan** være yngle- og levesteder for padder.

Markfirben findes typisk på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejskråninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Nærmeste sådanne lokalitet ligger ved golfbanen.

Samlet vurdering

Den øget mængde ammoniak til søerne rundt ved ejendommen, vurderes ikke at medføre en tilstandsændring og derved påvirke naturområderne som yngle- og levesteder negativt. Ammoniak er så vidt vides ikke direkte skadelig for Bilag IV-arter eller for andre arter i nærheden af husdyrbruget.

Pga. afstanden til potentielle yngle- og levesteder, samt da der ikke fjernes hverken beplantninger, stenbunker, jorddiger eller gamle bygninger, som kan være mulige opholdssteder, vurderes det derfor, at husdyrbruget ikke kan påvirke bilag IV-arters eller andre arters yngle- eller levesteder negativt.

Når de generelle udbringningsregler for husdyrgødning overholdes, vurderes der ikke at kunne ske væsentlig påvirkning af biodiversiteten ved markdriften.

Samlet set vurderes der, at der ikke sker væsentlige virkninger på miljøet og derved forringelse af dyre og plantelivet. Det vurderes også at husdyrbruget ikke forringer dyr og planters spredningsmuligheder samt påvirker bilag IV-arters eller andre arters yngle- eller levesteder negativt.

3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)

Biologiske mangfoldighed/biodiversitet generelt

Som vi læser Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, så er det den nærliggende biodiversitet, der kan forventes at blive berørt af projektet, der skal beskrives, herunder biodiversitetens relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet i området og dets undergrund.

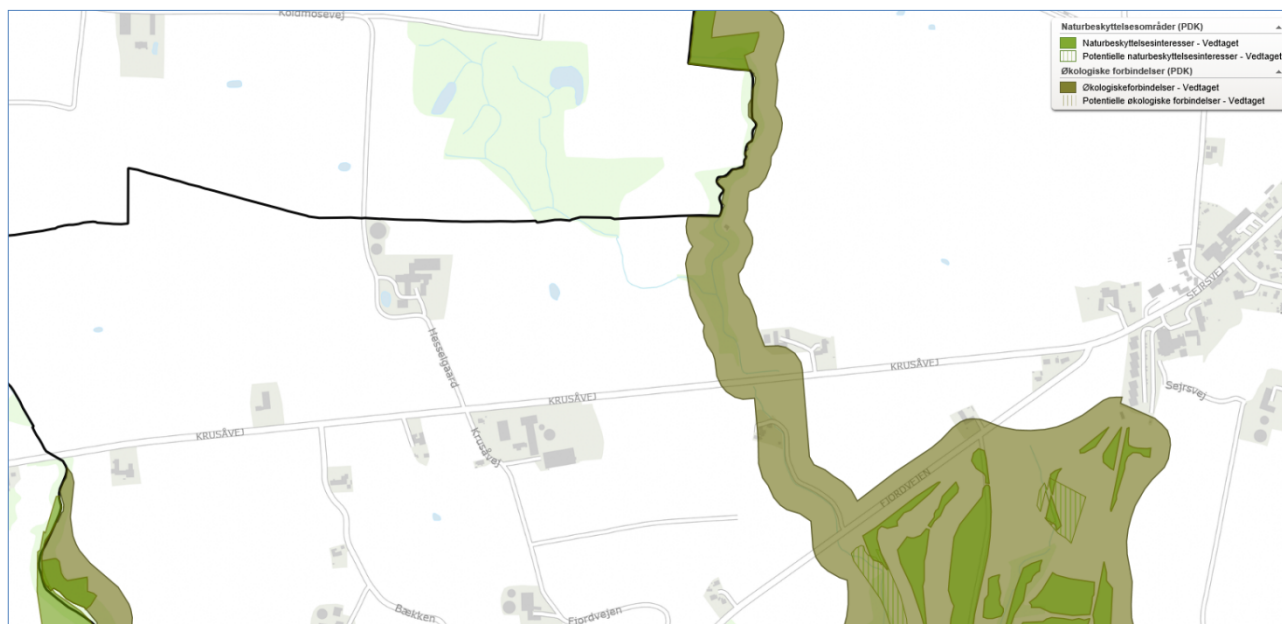
FN definerer biodiversitet som: *"Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer."* Med andre ord er biodiversitet alt liv på jordkloden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.

Et traditionelt husdyrbrug, vil kunne påvirke biodiversiteten med ammoniak, der udledes gennem luften, udslip af forurenende stoffer i form af næringsstoffer eller kemikalier, afdrift eller afstrømning af bekæmpelsesmidler anvendt i marken eller ved direkte fysisk påvirkning, fx hvis der fjernes natur, leve-, yngle- eller opholdssteder.

Påvirkningen med ammoniak på naturtyper er beskrevet i det foregående afsnit. I et efterfølgende afsnit under dette punkt beskrives Bilag IV-arter og eventuel påvirkning heraf.

Der nedlægges ikke naturområder, og der sker ingen fjernelse af beplantninger. Alle arealer, der inddrages til ny stald og gyllebeholder mv. er i dag markarealer. Udlægning af overskudsjord i lavningerne, vurderes ikke at påvirke levedmulighederne for den vilde flora og fauna, da lavningerne allerede i dag er en del af dyrkningsfladen.

Husdyrbruget ligger uden for områder udpeget som økologiske forbindelser eller potentielle økologiske forbindelser, områder med naturbeskyttelsesinteresser eller potentielle naturbeskyttelsesinteresser. De nærmeste områder fremgår af nedenstående kortudsnit.

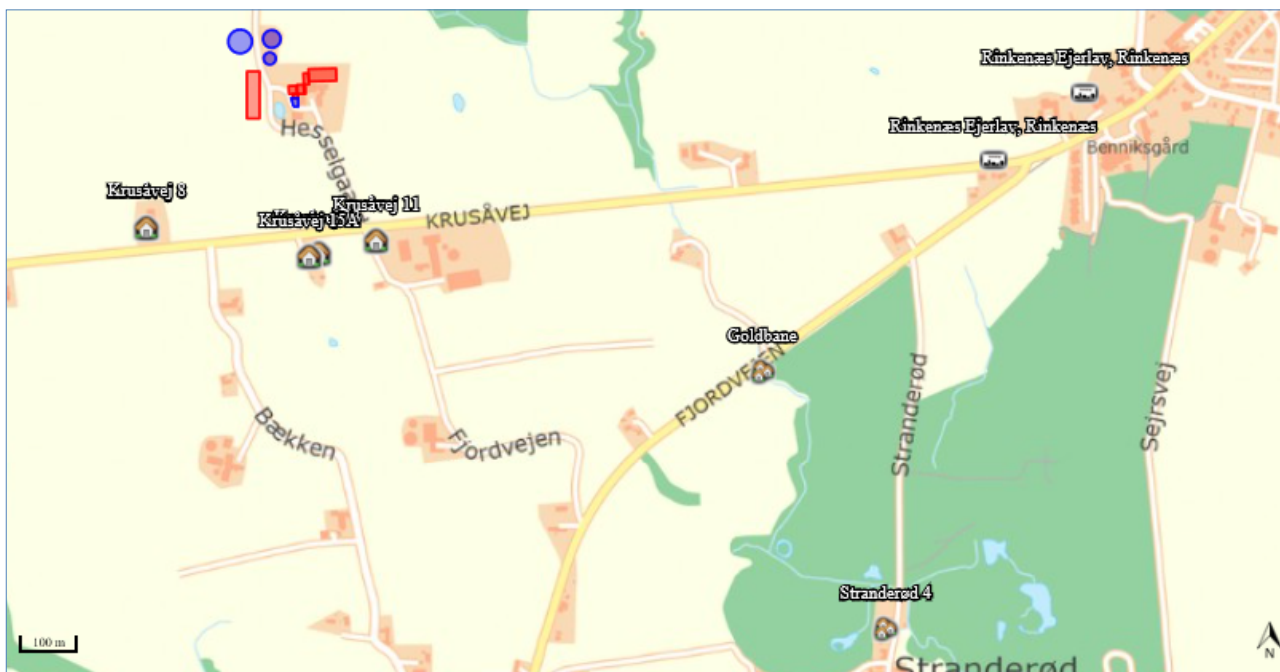
Figur 15, Udpegninger af økologiske forbindelser og naturbeskyttelsesinteresser fra Sønderborg kommunes GIS-kort.

3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b)

De nærmeste enkeltbeboelser uden landbrugspligt er Krusåvej 11, 13, 15 A og 8. Nærmeste samlet bebyggelse er Stranderød, mens Benniksgaards golfbane er den nærmeste lokalplanlagte område. Nærmeste byzone er Rinkenæs. Nærmeste lugtberegningspunkter er udpeget i skema 226695 i Husdyrgodkendelse.dk, se figur 16.

Der er kun kumulation med andre husdyrbrug i forhold til lugt til enkeltbeboelsen på Kursåvej 11. De øvrige boliger, samlet bebyggelse og byzone- og sommerhusområde har ikke kumulation.

Figur 16, Nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzone

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Vægtet gennemsnits- afstand	Genekriterie overholdt
Krusåvej 11 🏠	1	FMK	103,1	103,1	341,6	Ja
Krusåvej 13 🏠	0	FMK	103,1	103,1	322,2	Ja
Krusåvej 15A 🏠	0	FMK	103,1	103,1	322,6	Ja
Krusåvej 8 🏠	0	FMK	103,1	103,1	355,3	Ja
Goldbane 🏠	0	NY	259,8	249,5	1045,5	Ja
Stranderød 4 🏠	0	NY	259,8	233,8	1514,9	Ja
Rinkenæs Ejerlav, Rinkenæs 🏠	0	NY	392,9	392,9	1339,9	Ja
Rinkenæs Ejerlav, Rinkenæs 🏠	0	NY	392,9	392,9	1503,7	Ja

Tabel 9, Beregning af lugtgeneafstand til nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner, Skema 226695

Husdyrgodkendelse.dk beregner udelukkende lugt fra stalde. Der vil også kunne forekomme lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på marker. Fra gyllebeholderne kan der være lugtafgivelse i forbindelse med omrøring, pumpning og udbringning af gyllen. Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

Vurdering

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene. Lugt fra fx gyllebeholdere indgår ikke i lugtberegningerne i Husdyrgodkendelse.dk.

På baggrund af ovenstående, samt at alle lugtgeneafstande overholdes, vurderes det, at husdyrbruget ikke udgør en sundhedsrisiko for omgivelserne, samt at husdyrbruget kan udvides/ændres som ansøgt uden at være til gene for naboerne.

3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)

Fra et husdyrbrug kan der komme emissioner fra varme, støj, vibration, støv- og lysgener, skadedyr, luft og affald. Øvrige emission vand-, jordbunds- og undergrundsforureningen anses normalvis ikke som relevante på husdyrbrug, da staldanlæg og opbevaringsanlæg er opført i beton. Desuden forekommer der ikke stråling fra husdyrbrug.

3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c)

De største støjgener fra husdyrbruget vil være støjgener i forbindelse med stakning af ensilage, fodring, malkning, gyllepumpning i forbindelse flytning og udbringning af husdyrgødning, blanding af foder, samt transport af dyr, foder, halm, mælk og gylle m.v.

Alle stationære pumper er støjsvage elektriske pumper (gylle- og vandpumper mv.). Gyllebeholderne tømmes vha. gyllevogn med indbygget pumpesystem, som er meget lidt støjende. Der benyttes kun traktordrevet gyllerører til omrøring af gyllebeholder før udbringning.

Alle grænser for tilladelig støj vil blive overholdt og der vil kun i meget få tilfælde opstå støjgene fra transporterne. Støjende aktiviteter vil videst muligt blive holdt indenfor normal arbejdstid fra 07.00- 18.00. I spidsbelastningsperioder kan der dog forekomme transporter og markarbejde udenfor normal arbejdstid.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Fodertider	I staldene og ved plansilo, se bilag 4	To gange om dagen
Lastbiler m.v	Ved husdyrbruget	Primært indenfor normal arbejdstid, undtagen afhentning af dyr.
Vakuumpumpe	I lade ved malkestalden, se bilag 4	Morgen og aften
Levering og afhentning af dyr	Ved staldene	Normal arbejdstid

Tabel 10, Oversigt over støjkilder

Vurdering

Husdyrbruget ligger forholdsvis langt fra de omkringliggende naboer, og det vurderes at støj og lavfrekvent støj er af et omfang, der ikke vil kunne genere omgivelserne samt at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

Vurdering af støj i forhold til transporter er beskrevet under punkt 3.8.6.

3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)

Der kan eventuelt forekomme mindre rystelser i forbindelse med transporter til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Der sker ingen ændringer i kilderne til eventuelle rystelser og vibrationer fra husdyrbruget med den ansøgte udvidelse af dyreholdet. Kilder kan fx være gyllepumper, traktorer (specielt ved stakning af ensilage) samt andre maskiner.

Vurdering

24-02-2021

Forekomst af rystelser og vibrationer vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere omgivelserne pga. af den umiddelbare store afstand til naboer. Vurdering af rystelser i forhold til transport er beskrevet under punkt 3.8.6.

3.8.3 Støv (B7, E1b)

Støv vil primært forekomme i forbindelse med indkørsel af foder og halm, flytning og udbringning af gylle og dybstrøelse samt markarbejde i tørre perioder, hvor jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejlet/skrabet vejarealer efter kørsel, når der er behov for det.

Ensilage lægges på ensilagepladserne og overdækkes med plast. Kraftfoder og råvarer opbevares i foderlade. Eget korn valeses til foder.

Håndteringen af halm støver lidt, men grundet afstand til naboer giver det ikke anledning til gener.

Vurdering

Med hensyn til støvgener fra husdyrbruget forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)

Der vil være lys i staldene i fodring- og malkeperioden, og resten af tiden vil lyset være på vågeblus.

Der er enkelte lamper rundt på husdyrbruget der er styret af sensor og dermed kun tændt efter behov. Der vil normalt ikke være belysning udenfor bygningerne om natten.

I forbindelse med transport af mælk, dyr, foder, stakning af afgrøder på ensilagepladser og kørsel med husdyrgødning vil der holde/køre lastbiler og traktorer med lys på - ved mælketanken, staldene, ensilagepladserne og gyllebeholderne.

Vurdering

Det vurderes at lys ikke at kunne medføre gener for naboer eller vejtrafik, da der minimal belysning fra husdyrbruget og langt til naboer.

3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)

Der holdes generelt en god hygiejne i staldene og ved foderopbevaring, så tiltrækningen af skadedyr minimeres. Fluer begrænses ved hyppig udmugning ved kalve.

Bekæmpelse af rotter og andre skadedyr sker via kommunal rotteordning og efter gældende retningslinjer.

Vurdering

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr. Med effektiv rottebekæmpelse vil der være begrænset fare for menneskers sundhed, da overførsel af smitte med bakterier, vira og proto-zoer dermed begrænses mest muligt.

3.8.6 Transporter (B7, E1b)

Adgangen til ejendommen sker fra Krusåvej ad den offentlige vej Hesselgaard, som også fører til ejendommen Koldmos. Ansøger står for en væsentlig del af vedligeholdelse af vejen ved ejendommen. De væsentligste gener ved transport til og fra ejendommen vil være nedbremsning af trafikken på Krusåvej og den daglige brug af vejen forbi Hesselgaard. Afsætning af dybstrøelse og modtagelse af afgasset gødning

har givet anledning til en lidt øget trafik til og fra ejendommen. Hesselgaard er en offentlig vej. Sønderborg kommune vedligeholder vejen fra Krusåvej og op til gårdspladsen.

Maskinstation står for udbringning af husdyrgødning – en del lægges ud med slangeudlægger, hvilket mindsker kørslen med traktor og gyllevogn. Generne forsøges i videst muligt omfang nedbragt ved at tage hensyn til omgivelserne, bl.a. ved så vidt muligt at lægge kørslen i dagtimerne.

På dage med gyllekørsel er der mere trafik med deraf følgende støjgener. Det tilstræbes, at kørslen bliver holdt på hverdage i normal arbejdstid, men i højsæsonen vil der være øget trafik på- og omkring ejendommen udenfor de anførte tidspunkter. Herudover er der kørsel med personbiler (medarbejdere, dyrlæge, kontrollanter mv.). Antallet af personbiltransporter i forbindelse med husdyrbruget skønnes at være ca. 4 gange dagligt.

Tunge transport	Nudrift antal/år	Ansøgt drift antal/år
Afhentning af mælk	365	365
Afhentning af døde dyr	4	10
Afhentning af tyrekalve/ dyr til slagt	20	20
Flytning af ungdyr til Ø. Løgum	15	15
Diesel	6	6
Foder	8	8
Gylle retur fra biogas (lastbil 35 tons)	68	68
Dybstrøelse til biogas	115	115
Evt. halvdelen levering af gylle til biogas (lastbil 35 tons)		198
Ensilering	5 dage	5 dage
Kornhøst	4 dage	4 dage
Halm	30	30
Afhentning af affald (erhverv og privat husholdning tilsammen)	78	78
Maksimalt i alt	710	913

Tabel 11 Skønnede antal transport

Vurdering

Da en del af trafikken er begrænset til enkelte dage af årets dage samt at transporterne hovedsageligt kører bag om husdyrbruget, vurderes det, at transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener for omkringboende.

Da ind-/udkørsel til anlægget vurderes til at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og i forhold til trafik hensyn, og da intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje.

Trafik på veje reguleres af færdselsreglerne. I forhold til husdyrbrug er der jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis kun hjemmel i Husdyrbrugloven til at stille vilkår om brug af bestemte overkørsler eller tidspunkter for ind- og udkørsel.

3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)

3.9.1 Døde dyr (B8)

Plads til døde dyr er indrettet ved siden af møddingspladsen. Dyrene opbevares på spalter, og overdækket med presenning eller storsække. Døde dyr tilmeldes til afhentning næstfølgende hverdag. Der er kun meget få døde dyr, da tyrekalvene afsættes til produktion af slagtekalve, og da der er lav dødelighed i besætningen i øvrigt.

Vurdering

Det vurderes ikke at være gener forbundet med de døde dyr.

3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c)

Da der er tale om et økologisk brug opbevares der ingen pesticider og andre bekæmpelsesmidler og der benyttes ikke marksprøjte. Medicinering foretages af dyrlæge. Der opbevares kun mindre mængder til efterbehandling i køleskab kontoret ved malkecenter, og der er ingen rester. Kanyler opbevares i spand og tages med tilbage af dyrlæge.

Der er fokus på at producere så lidt affald som muligt. Herunder er oplistet husdyrbrugets affaldstyper, opbevaringssteder, transportører, modtageanlæg samt skønnede årlige affaldsmængder. Ansøger har en aftale med SONFOR, og der er opstillet tre SONFOR container på husdyrbruget.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olie- og kemikalieaffald:				
Spildolie. Olie- og brændstoffiltre	I tønde i værksted	Marius Petersen	Marius Petersen	Ca. 200 L
Rester af bekæmpelsesmidler	Ingen	-	-	-
Spraydåser	-	-	-	-
Batterier – alle typer	Bilgarage	Dagrenovation	Dagrenovation	Ganske få
Fast affald:				
Kanyler/medicinrester/emballage	-	-	-	-
Tom emballage (papir/pap)	Container ved stuehus	SONFOR	SONFOR	1 container hver 14. dag
Tom emballage (plast)	Container ved kostald	SONFOR	SONFOR	1 container hver 14. dag
Lysstofrør og elsparepærer	Samles i kasse i garage	Ansøger	Genbrugsstation	20 stk.
Jern og metal	Beholder i værksted	Skrotmand	Skrotmand	0-1 ton
Diverse brændbart	Container	SONFOR	SONFOR	1 container hver 14 dag.

Tabel 12, Affaldshåndtering og mængder

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget sorterer, opbevarer og bortskaffer affald miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativer. Det vurderes endvidere, at der ikke vil opstå gener i forbindelse med bortskaffelse af affald.

3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Der opbevares ingen sprøjtemidler på ejendommen. I malke rummet vil der være kemikalier til rengøring af malkeanlægget. På ejendommen er der en dieselloletank på 2500 L, mens der opbevares spildolie i værkstedet. Både dieselloletanken og spildolien står på fast bund uden afløb.

Vurdering

Med den beskrevne opbevaring og placering af olie og kemikalier på fast bund uden afløb vurderes det, at der ikke er risiko for, at der under normale forhold kan ske udslip af sådanne stoffer. Husdyrbruget har en beredskabsplan, hvor der er instrukser for, hvordan uheld med olie og kemikalier skal håndteres.

3.9.4 Råvarer (B7)

Der fodres med hjemmeavlet græs- og majsensilage, samt færdigindkøbt kraftfoder.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko, slagteko og evt. slagtekalv). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som underforsyning undgås. Overforsyning med protein medfører en belastning på miljøet, men det overbelaster også koen.

På mineralsiden kan der ud fra bedriftens aktuelle grovfoderanalyser af mineralstofproducenten udarbejdes specielt sammensatte mineralblandinger, der opfylder normerne til dyrenes behov for alle mikro- og makromineraler, heriblandt fosfor samt vitaminer. Alternativt kan der vælges blandt typemineralblandinger således, at næringsstofsammensætningen tilgodeses bedst muligt.

Mælkeproducenter er interesseret i, at ovenstående er i orden, da ubalance i foderets sammensætning betyder forringelse af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

Ensilage opbevares på ensilagepladser og indkøbt foder opbevares i foderladen. Skulle der blive behov for at lægge ensilage i markstak, vil afstandskravene for ensilageoplæg samt krav om, at ensilageoplæg skal efterfølges af en afgrøde, der kan optage næringsstoffer, blive overholdt.

Der anvendes ingen handelsgødning og plantebeskyttelsesmidler idet husdyrbruget drives økologisk.

Vandforbruget er beskrevet i punkt 3.9.6.

Vurdering

Der er ikke længere mulighed for at anvende fodringsteknikker som virkemiddel til at reducere ammoniakemissionen, idet fodringsteknikkerne ikke længere fremgår af Miljøstyrelsens Teknologiliste. I de nye godkendelser til en bestemt størrelse produktionsareal, er der således ikke på nuværende tidspunkt en målbar effekt af fodringstiltag. Der bør derfor ikke stilles vilkår om dokumentation af foderplaner og lignende.

Husdyrbruget vil også fremadrettet udarbejde foderplaner.

3.9.5 Energiforbrug (B8, F1c)

Elforbruget dækker el til belysning, drift af foderanlæg, malkestald, køletank, korntørring osv. Det samlede elforbrug for produktionen fremgår af tabe 13.

Der er et jordvarmeanlæg, der forsyner malkestalden med vand til opvarmning til vask, og opvarmer stuehuset.

Der er kun lys tændt udenfor og i staldene når det er nødvendigt – lyset er slukket om natten, og kostalden er så åben, at dagslyset er tilstrækkeligt en stor del af året. Med tiden påtænkes det at udskifte lysarmaturer til LED for at spare yderligere strøm. Den nye kostald indrettes med LED-belysning.

Mælken køles først med vand, for at spare på strøm til køletanken. Vandet genanvendes som drikkevand til køerne. Derudover anvendes der frekvensstyrede vakuumpumper.

Energiforbruget for 2019 var 81.672 kWh, mens forbruget i den tidligere tilladelse var angivet til 72.000 kWh. I tilladelsen fra 2016 blev den beregnede mængde beskrevet således: *Normen for energiforbrug i en mælkeproduktion er 669 kWh pr. årsko jf. Håndbog til drifts-planlægning 2015, svarende til i alt ca. 78.300 kWh for den ansøgte produktion. Der er angivet et forventet årligt forbrug på ca. 72.000 kWh, hvilket er lidt under normen.*

Med den fremtidige produktion på 336 køer, forventes energiforbruget fra selve mælkeproduktionen at være cirka 225.120 kWh (Normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra Seges: 670 kWh pr. årsko, dog med mulighed for store variationer). Derudover vil ansøger tørre cirka 200 tons korn i planlager, og afhængig af høsten vil der kunne anvendes op mod 15.000 kWh på tørring.

Type	Energiforbrug angivet i tilladelse fra 2016	Forbrug 2019	Norm forbrug ved 336 køer
Samlet elforbrug	72.000 kWh	81.672 kWh	225.120 + 15.000 kWh

Tabel 13, Energiforbrug før og efter.

Vurdering

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi. Med genvinding af varme fra jordvarmeanlægget, frekvensstyrede vakuumpumper i forbindelse med malkestalden og LED-belysning vurderes det, at der samlet set anvendes BAT i forhold til energi.

3.9.6 Vandressourcen og vandforbrug (B8)

Husdyrbruget ligger inden for områder med drikkevandsinteresser (almindelige – ikke særlige) og udenfor indvindingsopland. Staldene og den fremtidige stald er/bliver etableret med tætte bunde og kanaler, og der er ingen risiko for udsivning til det omgivende miljø. Gyllebeholderen, fortank og gyllerør er tætte, hvorfor der heller ikke her er risiko for udsivning til det omgivende miljø.

Husdyrbruget forsynes med drikkevand til produktionen og til husholdningen fra privat fælles vandværk på Krusåvej 8. Det årlige vandforbrug er cirka 4800 m³ årligt (det nøjagtige forbrug er indberettet til Sønderborg kommune). Størstedelen af vandforbruget på ejendommen relaterer sig til forbrug af drikkevand til malkekøerne samt rengøring af malkestald, foder-vogn og kalvehytter.

I følge normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra Seges er det forventelige vandforbrug ca. 33 m³ pr. årsko (stor race) og ca. 5,7 m³ pr. opdræt (stor race). Med den forventede fremtidige produktion på 336 køer med 90 opdræt giver det et vandforbrug på cirka 11.601 m³.

Type	Vandforbrug angivet i tilladelse fra 2016	Forbrug 2020	Norm forbrug
Drikkevand, vaskevand, vand til overbrusning mv.	4200 ³	Cirka 4800 m ³	ca. 11.601 m ³

Tabel 14: Vandforbrug før og efter.

Vand fra for køling af mælken genanvendes til drikkevand.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt. Fodervogn og kalvehytter mv. vaskes med højtryksrensere.

Der er installeret drikkekar med stor vandflade til køerne, hvilket minimerer drikkevandsspild. Der er drikkekopper til kalvene.

Vurdering

Normforbruget for produktionen er beregnet til 11.601 m³, og normtallene er ikke opdateret siden 2015, og der er endvidere ikke korrigeret for forventet mælkeydelse og skæv alderssammensætning af opdræt. Det vurderes, at der foretages vandbesparende tiltag med hensyn til drikkevandssystemer.

Da godkendelsen er til fri produktion på produktionsarealerne, bør der ikke stilles vilkår om et maksimalt vandforbrug. I stedet bør der stilles vilkår om, at vandforbruget skal opgøres årligt og fremvises ved tilsyn. Eventuelt kan der stilles vilkår om, at kommunen kan forlange drikkevandssystemet gennemgået af en fagperson, hvis der sker stigninger i vandforbruget, der ikke kan forklares med fx et øget antal dyr på husdyrbruget.

De eksisterende stalde, gyllebeholdere, omrøretanke, kanaler og gyllerør mv. er etableret tætte og den nye stald, de nye kanaler og gyllerør vil ligeledes blive etableret tætte. Der er derfor ingen risiko for udsivning til grundvand eller overfladevand.

3.9.7 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)

Afløbsforholdene på husdyrbruget fremgår af ledningsplanen, se bilag 3.

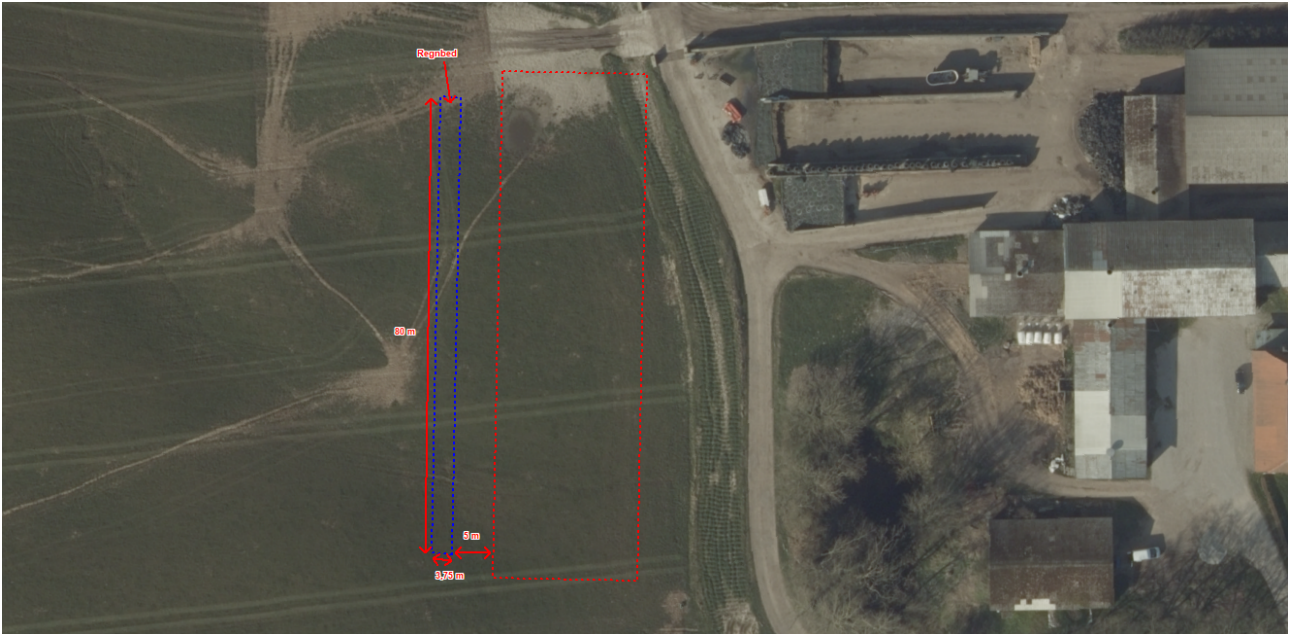
Tagvand fra de eksisterende bygninger ledes til dræn, mens sanitært spildevand fra stuehuset ledes til et minirenselanlæg. Rengøringsvand fra rengøring af malkestald, kalveplads, fodervogn og kalvehytter føres til fortank og videre til gyllebeholder.

Der er ingen fylde- eller vaskeplads på ejendommen og der håndteres ikke kemikalier, sprøjtemidler eller kunstgødning.

Mellem den eksisterende malkestald og den nye stald, etableres der en drivevej. Drivevejen rengøres efter hver malkning, og regnvand herfra ledes til gyllebeholder.

I forbindelse med anlæg af den nye kostald etableres et 80 x 3,5 meter regnbed på vestsiden af kostalden, med en dybe på 1,3 meter. Se figur 17. Regnbedet dimensioneres til en 10- årshændelse og med ler-jord, med en nedsivningsevne på 8 mm pr. døgn. I forbindelse med byggesagen vil der blive søgt en nedsivningstilladelse.

Figur 17, Placering af regnbed (markeret med blå)

Vurdering

Da der ikke ændres på bortledning af overfladevand, og at der i forbindelse med byggeanmeldelsen blive ansøgt om håndtering af overfladevand på grunden, vurderes den øgede overfladevand ikke at skade det omkringliggende vandmiljø.

3.10 Klima (F4, F5f)

Mælkeproduktion bidrager til udledning af klimagasser som metan, CO₂ og lattergas. Det er især dyrenes fordøjelse, staldgødningen og markbrug der bidrager til lattergas- og metan udskillelsen, mens CO₂-udskillelsen stammer fra strøm- og dieselforbruget.

Husdyrbruget leverer mælk til Naturmælk, og husdyrbruget arbejder hen mod en mere bæredygtig mælkeproduktion gennem RISE modellen. RISE analyseværktøjet giver landmanden overblik over, hvor han skal fokusere for at gøre mælkeproduktionen mere bæredygtig.

Det nærmeste vandløb ligger over 300 meter fra husdyrbruget. Vandløbet forventes ikke at kunne skabe vandløbsoversvømmelse i forbindelse med ekstremvejr pga. af afstanden. Ifølge Klimatilpasning.dk KAMP (GIS-kort) vil der ved ekstremregnvejr være risiko for at vandet kommer til at ligge ved ejendommen.

I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget, da husdyrbruget ligger langt fra havet, og derfor ikke vil være direkte påvirket af f.eks. havspejlsstigninger. Der ses en tendens til øget nedbør i Sønderjylland over de sidste ca. 10 år, og det vil betyde en lidt øget mængde regnvand i gyllebeholdere. Det vil derfor klart være en fordel at få teltoverdækket gyllebeholderne, så der ikke længere kan falde overfladevand i dem, som der efterfølgende skal bruges brændstof på at køre ud.

Ansøger har således ansøgt om og opnået tilskud til at teltoverdække én af gyllebeholderne. Teltoverdækningerne forventes etableret i løbet af 2022. Teltoverdækninger forventes at kunne reducere metanudledningen, men hvor meget vides ikke.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget gennem deltagelse i Naturmælks RISE program og gennem løbende forbedringer, gør hvad der er muligt for at nedsætte husdyrbrugets klimapåvirkninger. Såfremt husdyrbruget begynder at levere husdyrgødning til biogasanlæg og modtage afgasset flydende biomasse retur, vil udledningen af metan og lattergas falde⁵.

3.11 Forslag til egenkontrol (B7)

I den eksisterende miljøtilladelse er der stillet en række vilkår til husdyrbruget. Det antages, at de fleste af disse videreføres.

Det antages endvidere, at der stilles vilkår om skrabning minimum hver 2. time i forbindelse med den nye stald, hvor der etableres med fast drænet gulve med ajlefløb og skraber i overensstemmelse med standardvilkårene i Miljøstyrelsens Teknologiliste.

3.12 BAT-Ammoniakemission (B9, F5g)

BAT-kravet, som er den maksimalt tilladte ammoniakemission fra stalde og lagre beregnes i Husdyrgodkendelse.dk. BAT-beregningen tager afsæt i, at der allerede foreligger en miljøgodkendelse, som omfatter de eksisterende stalde og opbevaringsanlæg.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrug, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning, ammoniak afstedkommer, dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Det valgte dyre- og gulvtyper i den nye stald lever op til BAT i sig selv. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-kravet for ammoniak overholdes. BAT-kravet er lovbestemt og sikrer, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget er på et niveau, der svarer til, at der er valgt staldsystemer og/eller teknologier blandt de bedste tilgængelige til at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

BAT-niveauet beregnes i Husdyrgodkendelse.dk, og forudsætningen for BAT-beregningen i denne tilladelse, tager afsæt i "allerede fastsat BAT" og "ny stald".

Det samlede BAT-krav for stald og lager er i Husdyrgodkendelse.dk beregnet til 4.067 kg NH₃-N/år og kravet til BAT/ammoniakemissionen er på 4.237 kg NH₃-N/år. Dermed er det vejledende emissionsniveau overholdt.

Samlet BAT beregning			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	3059	1178	4237
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	3059	1008	4067
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	170
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 15: Samlet BAT beregning. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

⁵ <https://bce.au.dk/forskning/faciliteter/forsoeagsbiogasanlaeg/fakta-om-biogas/>

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde				
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c
Kostald	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84
Kalvestald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84
Kalvestald	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84
Kalveplads	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84
Ny kostald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	0,89
Opsamlingsplads	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16
Seperationsafsnit	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84

^c BAT krav ved eksisterende stald er tabelværdien for staldtypen. BAT kravet kan være lavere i den aktuelle situation, hvis der fastsat vilkår til eksisterende stald i en tidligere godkendelse.

Tabel 16: Tabel med oplysninger om forudsætning for BAT-beregning. Tabel: Husdyrgodkendelse.dk

Vurdering

Da BAT-kravet overholdes, vurderes det, at der sker tilstrækkelig begrænsning af ammoniakemissionen.

3.13 Risiko for ulykker og katastrofer (F5d, E1c, F7, F8)

Husdyrbrugets daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet under punkterne 3.4-3.10. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand er beskrevet i husdyrbrugets beredskabsplan. Beredskabsplanen opbevares i staldkontoret og opdateres løbende, når der er behov.

De største ulykker der kan forekomme på husdyrbruget, der kan give anledning til en akut forurening, er udslip af gylle, forurenede vand fra ensilagepladser eller fx olie. Gylleudslip vil kunne ske fx i forbindelse med overpumpning, ved brud på gyllebeholder ved påkørsel eller lignende.

Eksisterende og nye stalde, gyllekanaler og gyllebeholdere er/bliver etableret med tætte og stabile bunde og sider, og der er sørget for tilstrækkelig opbevaringskapacitet af husdyrbrugets gylle (se punkt 3.1.2). Gyllebeholderne er desuden omfattet af 5 og 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende.

Den eksisterende gyllebeholder er forsynet med alarm, af hensyn til den branddam, der ligger mindre end 100 m mod syd. Den nyere gyllebeholder ligger mere end 100 m fra branddammen, og ikke i risikoområde i forhold til terrænhældning, og behøver derfor ikke at have alarm. Terrænet er sådan at indholdet af denne gyllebeholder i tilfælde af brud på beholderen ville løbe til lavning mod øst, og ikke ned mod branddammen.

I beredskabsplanen er der en instruks for, hvad der skal ske i tilfælde med bl.a. uheld med gylleudslip, olie eller kemikalier.

Husdyrbruget ligger ikke i nærheden til større industrielle anlæg, såsom atomkraftværker, krudtfabrikker eller tung fremstillingsvirksomhed, som risikerer at springe i luften eller brænde med alvorlige konsekvenser for omkringliggende anlæg. Området er ikke præget af jordskælv, jordskred eller andre naturkatastrofer, som kan føre til at bygninger falder sammen eller fundamentet revner. Anlægget er konstrueret, så det kan tåle hændelser med store mængder regn, og anlægget ligger forholdsvis langt fra et vandløb, at det ikke er truet af oversvømmelse, selv ved usædvanligt store nedbørshændelser.

Vurdering

Skulle der ske udslip af gylle er ingen nærliggende naturarealer, der vil kunne blive påvirket af udslip fra gyllebeholdere.

Det vurderes endvidere, at der ikke er fare for menneskers sundhed, kulturarven eller miljøet pga. ulykker eller katastrofer på husdyrbruget eller forbundet med husdyrbrugets drift.

3.14 Overvågning (F7)

Der forslås ingen særskilte overvågningsordninger.

Vurdering

Da der som beskrevet i de foregående punkter i miljøkonsekvensrapporten ikke vurderes at kunne forekomme væsentlige skadelige virkninger på det omkringliggende miljø, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet, vurderes der ikke behov for at opstille en egentlig overvågningsordning.

Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

Det vurderes endvidere, at husdyrbruget med dets beliggenhed i forhold til omgivelserne, ikke kan påvirke befolkningen og menneskers sundhed, heller ikke i forhold til samspil med de øvrige faktorer jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4 stk. 8 (se punkt 3). Potentielt kunne befolkningen og menneskers sundhed blive påvirket af næringsstoffer eller kemikalier, der siver ned i grundvandet og forurener dette. Med husdyrbrugets indretning og drift vurderes det, at der er meget begrænset risiko for, at dette kan ske.

3.16 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)

Som det fremgår af nedenstående kort, ligger det nærmeste andet husdyrbrug cirka 350 meter fra Hesselgaard 1.

I forhold til kumulation med andre husdyrbrug og øvrige forureningsparameter og gener som beskrevet ovenfor, er det nærmeste husdyrbrug på Krusåvej 9. Kumulation i forhold til ammoniakdeposition og natur er beskrevet under punkt 3.5, mens kumulation til lugt og beboelse fremgår under punkt 3.7

Figur 18, Kort over det centrale husdybrugsregister, rød cirkel er Hesselgaard 1. Kilde Jordbrugsanalyse.dk. Udklip fra den 19-04-2021

Med ca. 4 km i fugleflugt fra husdyrbruget til den dansk-tyske grænse kan der ikke forekomme grænseoverskridende effekter.

Vurdering

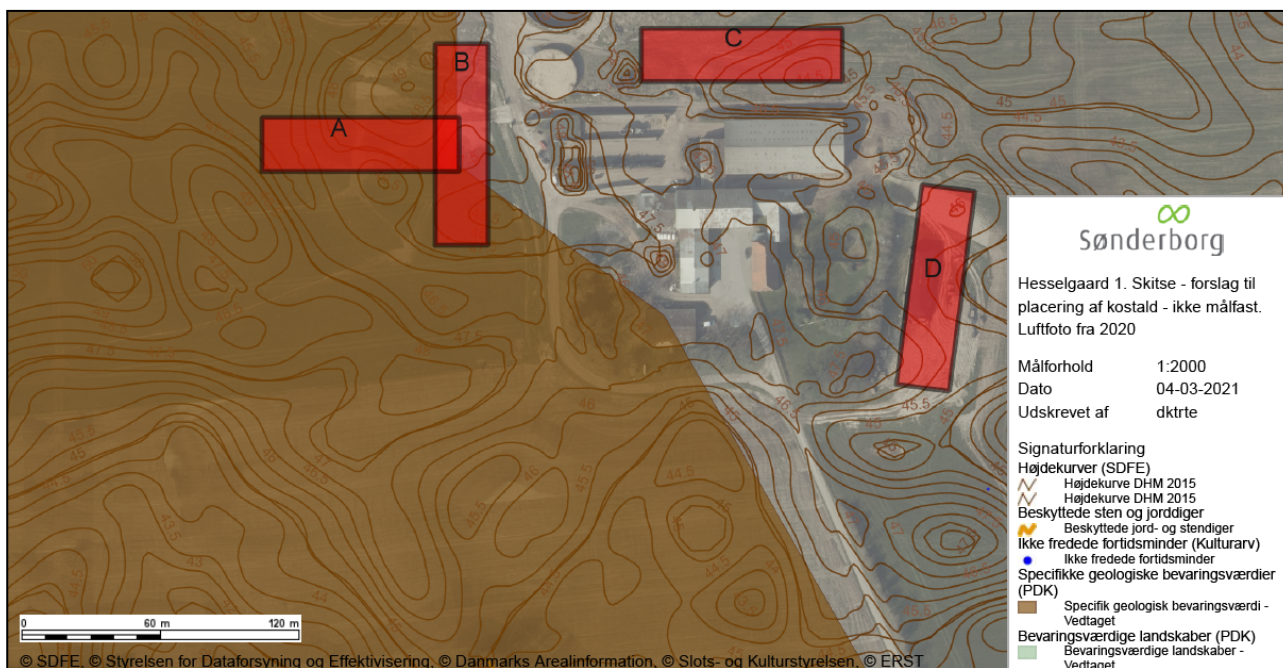
Pga. afstanden fra Hesselgaard 1 til husdyrbrugene på Krusåvej 9, vurderes det, at der ikke vil kunne opstå kumulation i forhold til lugt. Hvis der blev valgt kumulation med et andet husdyrbrug vil geneafstanden stadig blive overholdt. I forhold til støj, rystelser, vibrationer, støv, lys og skadedyr og transporter vurderes der ikke at kunne være kumulation pga. afstanden samt de genebegrænsende tiltag.

Det vurderes, at der ikke kan være andre eksisterende eller godkendte projekter i området, som husdyrbruget vil kunne kumulere med, som fx biogasanlæg eller godkendte men endnu ikke etablerede nye husdyrbrug eller lignende.

3.17 Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)

Ansøgningen indsendes for at få mulighed for at etablere en ny stald til køer. Køerne i den nye stald skal malkes i den eksisterende malkestald, og skal derfor kunne drives over i stalden, hvorfor det er nødvendigt, at stalden ligger i tilknytning til de eksisterende stalde inden for en rimelig afstand.

I forbindelse med placering af den nye stald, har ansøger vurderet forskellige placeringer. Se figur nedenfor:

Figur 19, Alternative placering

Placering A: Denne placering var ansøgers alternativt til ønske placering C. Denne placering er dog fravalgt efter en landskabelig vurdering fra Sønderborg kommune.

Placering B: Denne placering er næsten valgt. Ansøger har valgt at rykke stalden 30 meter længere mod syd, pga. af den fremtidige logistik med at drive køerne frem og tilbage mellem stalden og malkestalden.

Placering C: Denne placering var ansøgers foretrukne. Placeringen kunne i midlertidige ikke lade sig gøre, da totalbelastningen til den nærliggende skov ville blive overskredet. Hvis placeringen skulle have været en mulighed, skulle ammoniakreduktionen fra det faste gulv reduceredes yderligere. Dette var dog ikke teknisk muligt, da ansøger ikke kunne/kan anvende forsuring pga. af økoreglerne.

Placering D. Denne placering er fravalgt, pga. af afstanden til skoven og at ansøger ikke ønsker at have stalden placeret op ad haven.

Såfremt ansøgningen om udvidelsen med en ny stald mod forventning ikke godkendes, er 0-alternativet, at husdyrbruget fortsætter med samme tilladte produktion, som fastsat i den eksisterende miljøtilladelse fra 2016. Den generelle udvikling går mod større og større husdyrbrug for at kunne optimere indtjeningen. Husdyrbruget vil således gå glip af en øget omsætning og dermed mulighed for at udvikle husdyrbruget.

Da husdyrbruget ikke er et IE-husdyrbrug og totaldepositionskravene i forhold til kategori 1 og kategori 2 natur overholdes, skal den eksisterende miljøgodkendelse ikke revurderes.

Der er valgt "BAT-gulve" for den nye stald, dvs. et fast drænet gulv med skraber og ajlefløb. Der er således valgt gulvtype med den lavest mulige ammoniakemission.

Af væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger kunne der være valgt teltoverdækninger af gyllebeholdere og/eller forsuring. Forsuring er ikke en mulighed på grund af økoreglerne.

Vurdering

Det vurderes, at ovenstående vurderinger i forhold til alternativer og 0-alternativ er tilstrækkeligt til at leve op til lovgivnings krav til en sådan vurdering.

3.18 Erhvervsmæssig nødvendighed

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning til Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen så skal kommunen ved opførelse af ny bebyggelse vurdere, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom. Hesselgaard 1 er noteret med landbrugspligt.

Miljøstyrelsen skriver i vejledningen, at det er deres vurdering, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, bl.a. fordi landmanden som udgangspunkt ikke har interesse i at opføre byggeri, der ikke er nødvendigt for driften af husdyrbruget, men at det er et krav, at der foretages en konkret vurdering af den erhvervsmæssige nødvendighed. I vejledningen står desuden:

”Langt de fleste husdyrbrug vil desuden ligge på landbrugsejendomme. Det vil i sådanne tilfælde sjældent være nødvendigt, at det fremgår eksplicit af afgørelsen, at der er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri. De tilfælde, hvor kommunens vurdering vil kunne have selvstændig betydning, vil formentlig alene være, hvor der er tale om så omfattende byggeri, at det får industrilignende karakter, eller tilfælde hvor der er tale om byggeri til brug for små hobbybrug. Der kan dog også være andre husdyrbrug, i praksis navnlig minkfarme, på ejendomme uden landbrugspligt. Det forhold, at kommunen vurderer, at der ikke er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for ejendommens drift som landbrugsejendom, betyder ikke i sig selv, at byggeriet ikke kan godkendes eller tillades. F.eks. vil der kunne være behov for at fastsætte yderligere vilkår til varetagelse af landskabshensyn, hvis der er tale om byggeri af industrilignende karakter.”

Vurdering

Det er ansøgers vurdering, at en ny kostald, drivgang samt en ny gyllebeholder kan betragtes som en normal størrelse kvægstald og gyllebeholder. Stalden kommer udelukkende til at indeholde sengebåse. Den nye stald, drivvej og nye gyllebeholder vurderes ikke at have en speciel industrilignende karakter og vurderes at være erhvervsmæssig nødvendig for husdyrbrugets fortsatte udvikling.

4. Oplysninger om konsulenten (E3)

Ansøgningen er udarbejdet af Pba.i jordbrug, Henriette Fries, LandboSyd, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i 15 år. Dels som rådgiver, kommunal miljømedarbejder, AC-tekniker i Miljøstyrelsen og nu miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd.

5. Konklusion

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte udvidelse af husdyrbruget på Hesselgaard 1 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

Det vurderes endvidere, at der ikke er samspil mellem emnerne 1) befolkningen og menneskers sundhed, 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter, 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima og 4) materielle goder, kulturarv og landskabet, der kan medføre væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af omgivelserne.

6. Referenceliste (F10)

1. Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 1261 af 29/11/2019
2. <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>

3. Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 240 af 13/03/2019

4.

http://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taalegraenser.pdf

5. Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>

6. AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www.dmu.dk/Pub/rSR50.pdf>

7. Grøn viden Markbrug nr. 296 juni 2004

<http://web.agrsci.dk/djfpublikation/index.asp?action=show&id=797>

8. <https://bce.au.dk/forskning/faciliteter/forsogsbiogasanlaeg/fakta-om-biogas/>

7. Bilag

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2a: Produktionsarealer

Bilag 2b: Opgørelse af produktionsarealer

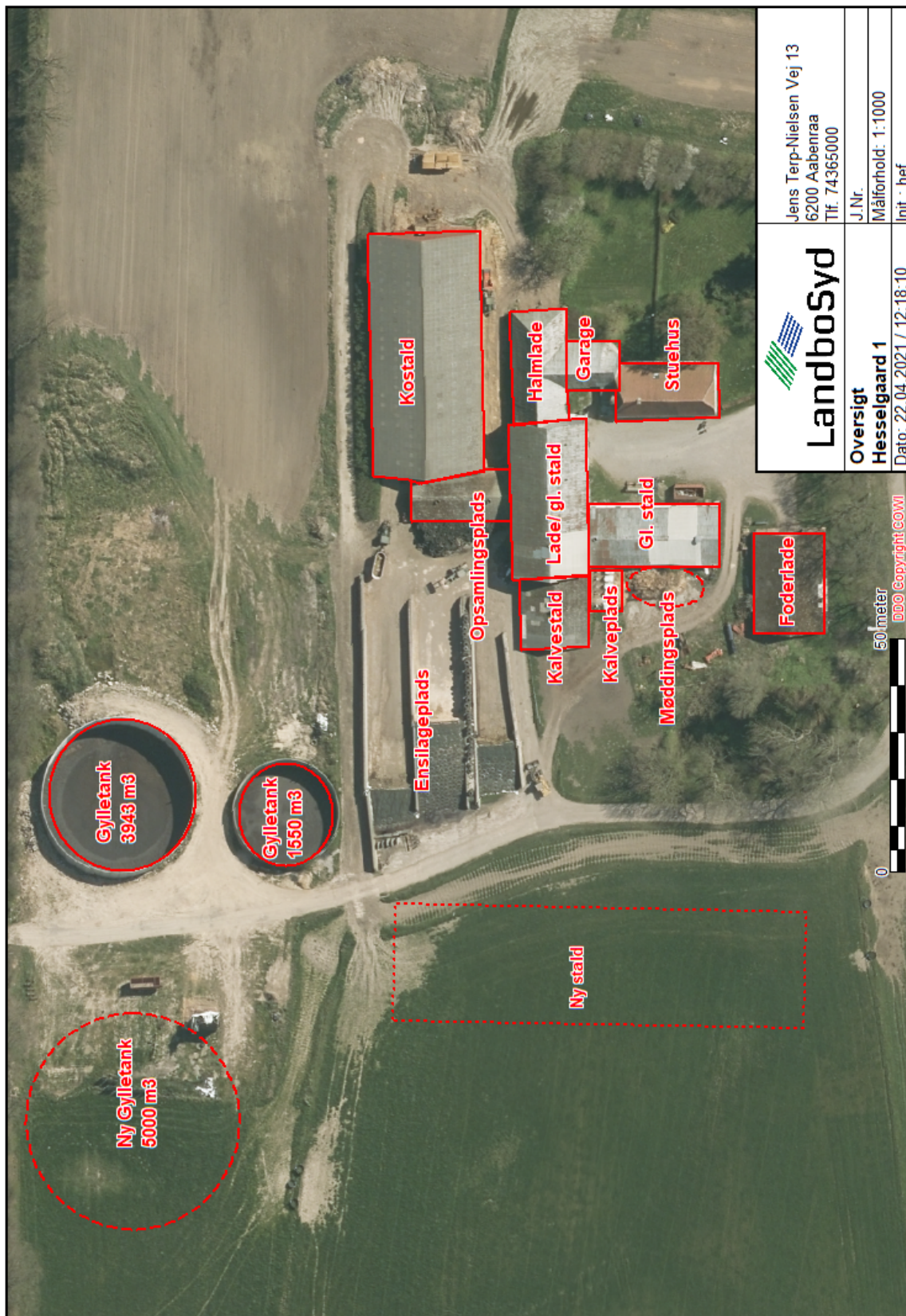
Bilag 3: Ledningsplan

Bilag 4: Gener

Bilag 5: Kapacitetsberegning

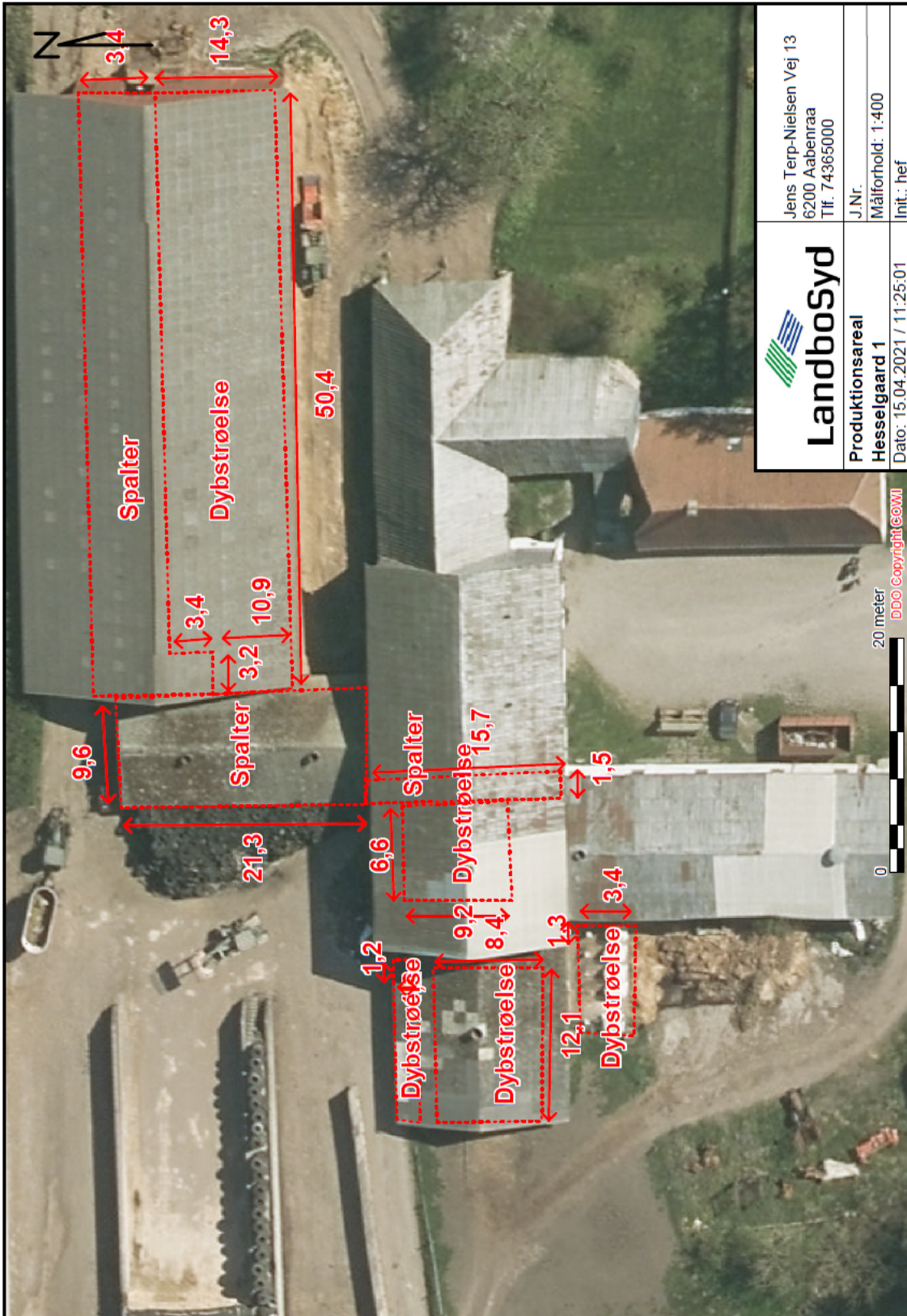

Bilag 1: Oversigtskort over husdyrbruget

	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000		
	J.Nr.	Målforhold: 1:1000	Int.: hef
Oversigt Hesselgaard 1	Dato: 22.04.2021 / 12:18:10		

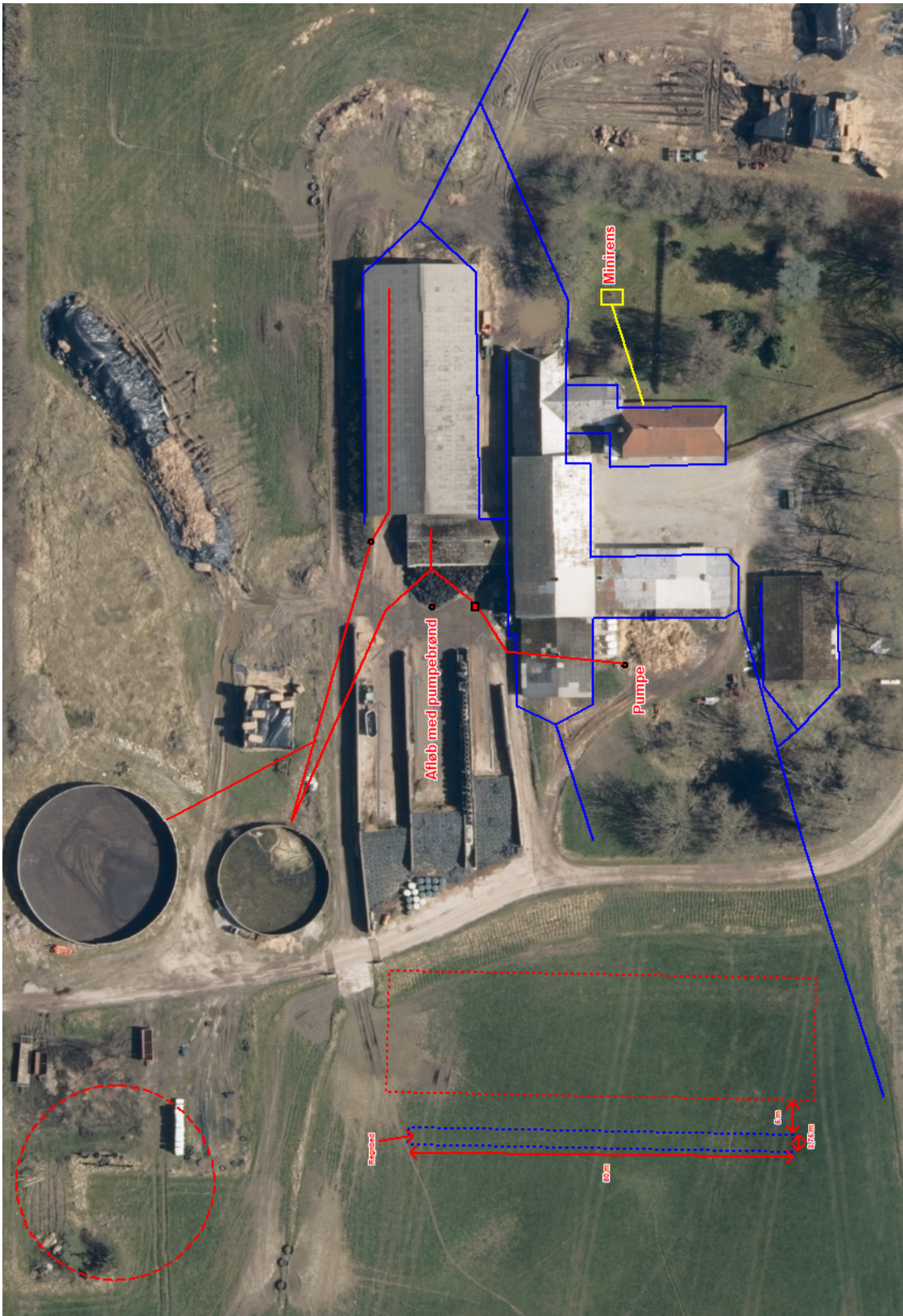
Bilag 2: Staldtegning

 Landbosyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000	
	J.Nr.	Målforhold: 1:400
Produktionsareal	Hesselgaard 1	
Dato: 15.04.2021 / 11:25:01	Int.: hef	

Bilag 3: Ledningsplan

Bilag 4: Gener

